

Tolkemonitor SPRÅK: Offentlige organers behov for tolketjenester i 2022

Utarbeidet på oppdrag for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Om Oslo Economics

Oslo Economics utreder problemstillinger og gir råd til myndigheter, organisasjoner og bedrifter. Vi forstår problemstillingene som oppstår i skjæringspunktet mellom marked og politikk.

Vi er et samfunnsfaglig analyse- og rådgivningsmiljø med erfarne konsulenter med bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Oslo Economics har i dag rundt 70 medarbeidere, hvorav mer enn 15 med doktorgrad. Vi tilbyr innsikt basert på fagkompetanse, sektorerfaring og et nettverk av samarbeidspartnere.

Tolking i offentlig sektor

Oslo Economics har bred erfaring fra analysearbeid på tolkefeltet og innen tolking i offentlig sektor. Vi har blant annet analysert økonomiske konsekvenser av tolkeloven på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, og utredet organisering av fjerntolking og tolkeformidling i offentlig sektor med samfunnsøkonomisk analyse av tiltak for å øke bruken av skjermtolking, utført for Arbeids- og sosialdepartementet. Vi har også erfaring fra utredning av honorarsystemet for frilanstolker i NAV, på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet. Oslo Economics har også nylig beregnet samfunnets fremtidige behov for kvalifiserte tolker på oppdrag for IMDi.

Tolkemonitor SPRÅK: Offentlige organers behov for tolketjenester i 2022/2022-87

© Oslo Economics, 1. juni 2023

Kontaktperson:

Magne Asphjell / Partner (ph.d.)

mka@osloeconomics.no, Tel. 938 03 677

Foto/illustrasjon: unsplash.com

Innhold

Sammendrag	4
Čoahkkáigeassu	7
Summary	10
ملخص	13
1. Innledning	15
1.1 Bakgrunn og mandat	15
1.2 Datagrunnlag	15
1.3 Metode for beregning av tolkebehov	16
2. Antall tolkeoppdrag og fordeling på språk og sektorer	18
2.1 Språkfordeling	18
2.2 Sektorfordeling	20
2.3 Begrensninger ved språkanalyser	22
3. Behov for dispensasjonsadgang	24
3.1 Språk uten kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister	24
3.2 Dekningsgrad kvalifiserte tolker per språk	24
4. Behov for kvalifiseringstilbud	32
4.1 Språk uten kvalifiserte tolker	32
4.2 Behov for kvalifisering innenfor andre språk	32
5. Bruk av fjerntolking	37

Sammendrag

Tolkemonitor SPRÅK er årlige statusrapporter som gir oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolketjenester innen ulike språk. Statusmålingene skal gi løpende oversikt over behov for kvalifiseringstilbud i tolking med utgangspunkt i dagens tilgang på kvalifiserte tolker og hvilke språk det er størst behov for tolking på. I tillegg beskriver monitoreringen offentlige organers bruk av fjerntolking for å skaffe et godt grunnlag for målrettede tiltak på tolkeområdet.

Oppdrag og metode

IMDi har gitt Oslo Economics og Agenda Kaupang i oppdrag å gjennomføre jevnlig undersøkelse av språkbehov og etterlevelse av tolkeloven i offentlig sektor. Formålet med statusrapportene er å utarbeide et kunnskapsgrunnlag om hvordan offentlige organer etterlever tolkelovens bestemmelser og hvordan behovet for tolketjenester ser ut innen ulike språk. Undersøkelsene er basert på innsamlet statistikk, automatiske uttrekk fra formidlingssystemene hos enkelte av tolketjenestene og datauttrekk fra Nasjonalt tolkeregister.

Språkene som er inkludert i rapporten, er de som kommer frem gjennom rapporteringen av tolkeoppdrag. Det kan derfor være en del språk og språkkombinasjoner, som ikke nevnes i denne rapporten, hvor det vil være behov for tolking, men man ikke finner noen tolk til oppdraget. Dette kan for eksempel skyldes at det ikke finnes personer i Norge som behersker den aktuelle språkkombinasjonen.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget om tolkeoppdrag mellom norsk/andre lands tegnspråk og mellom andre språk enn norsk/norsk tegnspråk, har vi vært i kontakt med ressursmiljøer for syn og hørsel i kommuner og forskningsmiljøer i Norge. Hverken ressursmiljøene eller forskningsmiljøene fører statistikk på disse oppdragstypene, men deres beskrivelser av hvordan de arbeider i møte med tegnspråklige fra andre land, gir et inntrykk av brukerreiser for tolketilbudet.

Det er fortsatt krevende å innhente data fra offentlige organer og andre om tolkebehov på samiske språk, og det er grunn til å tro at tolkebehovet på de samiske språkene er større enn det som har kommet frem i de tidligere statusrapportene. For rapporteringsåret 2022, har vi hatt dialog med Samisk høgskole (Sámi allaskuvla), som parallelt med vårt oppdrag gjennomfører en kartlegging av behovet på samiske språk. Samisk høgskole arbeider med en bredere rapport om tolkingen på samisk som skjer og ikke skjer i dag, samt hvilken kompetanse det er behov for at tolkene på samiske språk har og hvilke ferdigheter de bør beherske. Mye av deres kartleggingsarbeid vil være relevant også inn i arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK. Funnene fra arbeidet ved Samisk høgskole vil først foreligge i løpet av høsten 2023, og vi har derfor utelatt samiske språk fra analyser av dekningsgrad i årets rapport.

Tolkeoppdrag fordelt på språk og sektorer

Hvert år gjennomføres det flere tolkeoppdrag på en rekke ulike språk. I 2022 anslår vi at det totalt har blitt gjennomført omtrent 919 191 oppdrag på talespråk og 73 000 oppdrag for døve, hørselshemmede og døvblinde. Oppdragsmengden for talespråk i 2022 utgjør en vekst på omtrent 18 prosent sammenlignet med estimert tolkeoppdrag for 2021 (780 000 tolkeoppdrag på talespråk), og oppdragsmengden for døve, hørselshemmede og døvblinde økte med 14 prosent (64 000 oppdrag i 2021). Arabisk er fortsatt det språket som det gjennomføres flest tolkeoppdrag på, og er anslått til å utgjøre 24 prosent av det totale tolkebehovet for talespråk med en oppdragsmengde på omtrent 218 836 oppdrag i 2022. Andre språk det er stort behov for tolkeoppdrag på, er polsk, russisk, ukrainsk, tigrinja og somali. De 20 språkene det ble gjennomført flest tolkeoppdrag på utgjør omtrent 87 prosent av alle gjennomførte tolkeoppdrag i 2022.

Årets rapportering viser at tolkebehovet drives av ulike faktorer. Tidspunktet for arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK 2022 sammenfaller med den pågående Ukraina-konflikten. Det er tydelig at oppdragsveksten langt på vei drives av økningen i behovet for tolking på ukrainsk og russisk. Ukrainsk alene står for en økning på 10 661 prosent (69 213 estimerte oppdrag i 2022), mens russisk har en økning 324 prosent (74 836 estimerte oppdrag i 2022). Utsiktene vi har til fremtidig vekst i språkene er derfor usikker. Det vi observerer jevnt over er at språkfordelingen har jevnet seg ut. Dette skyldes trolig datafordelingen, der tendensen er at de større språkene nå står for en mindre andel av veksten i tolkeoppdrag. Denne trenden kan bli ytterligere tydeligere etter hvert som tilfanget av data blir større og nye språk kommer til.

Oppdragene fordeler seg på ulike sektorer innenfor kommunal sektor. Basert på data fra 2021, står helse og omsorg for den største delen av behovet (29 prosent). Sosialtjenester og barnevern står også for mer enn 20 prosent. Integrering representerer omtrent 12 prosent av behovet, mens skole, annen opplæring og barnehage står for henholdsvis 8, 3 og 2 prosent. Kultur og fritid representerer mindre enn 1 prosent av det kjente behovet i kommunal sektor.

Når det gjelder fordeling av tolkebehov innenfor øvrig offentlig tjenesteyting og forvaltning, finner vi at Oslo politidistrikt sammen med Politiets utlendingsenhet (PU) står for 0,9 prosent av totalbehovet. Sykehusene og spesialisthelsetjenesten står for en vesentlig del av tolkebehovet i Norge. Innrapporterte tolkeoppdrag fra Tolkesentralen ved OUS og Lovisenberg diakonale sykehus inkl. Diakonhjemmet og Sykehusinnkjøp står alene for 18,8 prosent av det samfunnets totale tolkebehov. Vi kjenner domstolenes oppdragsbehov for 2022. Dette behovet utgjør 1,1 prosent av samfunnets totale behov. Som følge av et lavt antall asylintervjuer, har også behovet for tolketjenester i UDI vært relativt lavt i 2022. Oppdragsantallet hos UDI utgjør 0,2 prosent av vårt anslag på samfunnets totale behov.

Behov for dispensasjonsadgang

Tolkeloven, som ble innført med virkning fra 1. januar 2022, setter krav til at tolkeoppdrag som bestilles av offentlige organer skal gjennomføres av kvalifisert tolk. Kravet om å bruke kvalifisert tolk vil gjelde fullt ut først etter en overgangsperiode på fem år etter lovens ikrafttredelse, det vil si 1. januar 2027. Behovet for en slik overgangsperiode har sammenheng med behovet for å få en bedre dekning av kvalifiserte tolker innenfor språk som i dag har relativt stor underdekning.

For 2022 finner vi totalt 36 språk med rapporterte tolkeoppdrag som står uten oppføringer av kvalifiserte tolker (nivå A-E) i Nasjonalt tolkeregister. 12 av disse språkene har færre enn 10 registrerte oppdrag. I tillegg er det flere språk som kan ha underdekning av kvalifiserte tolker. Når vi legger kvalifikasjonsnivå A-E til grunn, anslår vi at 20 talespråk kan ha underdekning og det er om lag 30 prosent av alle oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D), anslår vi at 47 språk kan ha underdekning og omtrent 54 prosent av oppdragene ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Hvis derimot alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (nivå A-C), er det ytterligere 20 språk som kan kategoriseres som underdekket sammenlignet med kvalifikasjonsnivåer A-D, og omtrent 80 prosent av oppdragene som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk.

Behov for kvalifiseringstilbud

Behovet for kvalifiseringstilbud, som ligger til grunn for rangeringen av språk, følger av mengden oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Det kommer av at dekningsgraden målt i andeler følger av både tilgangen på kvalifiserte tolker og oppdragsmengden innenfor et språk, slik at det ikke nødvendigvis vil være en direkte sammenheng mellom anslag på underdekning og behov for kvalifiseringstilbud.

Blant språkene uten kvalifiserte tolker viser rapporteringen for 2022 at kun ni språk uten oppføringer av kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister, utløser et årlig behov for mer enn 100 tolkeoppdrag. For oppdrag gjennomført uten bruk av tolk kvalifisert tolk, er det særlig et språk som peker seg ut; nuer utløser et årlig tolkebehov på 1 822 oppdrag.

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå E eller høyere, er det anslått totalt 299 822 oppdrag som ikke kan dekkes, som er en reduksjon fra 2021 (325 000 oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk). Dette utgjør omtrent 30 prosent av den totale oppdragsmengden i 2022. Underdekning på arabisk er i stor grad driveren bak, hvor vi anslår at det er omtrent 130 171 oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk. Hvis alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå D eller høyere, finner vi derimot totalt 535 288 oppdrag som ikke kan dekkes, som utgjør omtrent 54 prosent av alle oppdrag i 2022. Oppdragsmengden som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk, øker til 791 784 (omtrent 80 prosent av den totale oppdragsmengden i 2022) hvis vi legger til grunn av at hvert oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (kvalifikasjonsnivå C eller høyere).

Bruk av fjerntolking

Telefontolking var den mest utbredte tolkemetoden også i 2022, og stod for 67 prosent av alle oppdragene. Fremmøtetolking utgjorde 31 prosent, mens skjermtolking stod for 2 prosent av den totale oppdragsmengden. Samlet sett har utviklingen i fordelingen av tolkeform fra 2021 til 2022 gått i motsatt retning av det den gjorde fra 2020 til 2021 og fra 2019 til 2020; andelen fremmøtetolking har økt sammenlignet med de foregående årene, mens andelen fjerntolking har gått ned.

Denne utviklingen kan til dels komme av at samfunnet ikke lenger i like stor grad preges av koronarestriksjoner. Under koronapandemien ble det innført strenge smittevernstiltak knyttet til fysisk interaksjon. Restriksjonene gjorde også en del tolker og tolkeformidlere måttet bruke alternative tolkeformer. Fra 2019 til 2020 ble andelen fremmøteoppdrag redusert fra 57 prosent til 34 prosent, mens andelen fjerntolking økte fra henholdsvis 42 til 64 prosent for telefontolking og fra 1 til 2 prosent for skjermtolking. Denne utviklingen fortsatte i 2021, hvor andelen fremmøtetolking ble redusert med omtrent 35 prosentpoeng sammenlignet med 2019.¹ En annen mulig årsak til at vi observerer denne forskjellen i tolkeform, kan skyldes endringer i sammensetningen av aktører som har innrapportert oppdrag i rapporteringsårene.

¹ Agenda Kaupang, 2021. *Talking i offentlig sektor 2020*, Oslo: Agenda Kaupang

Čoahkkáigeassu

Tolkemonitor SPRÅK lea jahkásaš árvodáseraporta mii almmuha ođasmahtton máhtolašvuoda movt almmolaš suorgi dárbbasa dulkonbálvalusaid iešguđetge gielaide. Árvodásemihtideamit almmuhit dađistaga dieđuid makkár dulkoma gealbudahtinfálaldaga dárbbasuvvojit ja guđet gielaide eanemusat dárbbasit dulkkaid. Dasa lassin čilge áicin almmolaš ášahusaid gáiddusdulkoma geavaheapmi háhkanbuori vuodu háhkat buori ja ulbmillaš fálaldagaid dulkonsuorggis.

Doaibma ja bargomálla

IMDi lea addán Oslo Economics ja Agenda Kaupang:ii bargun jeavddalaččat guorahallat gielladárbbuid ja dulkonlága vuhtiiváldima almmolaš suorggis. Ulbmil stáhtusraporttain lea hábmet máhtovuodu das movt almmolaš ášahusat doahttalit dulkonlága mearrádusaid ja movt dulkonbálvalusaid dárbbut lea iešguđetge gielaide ektui. Guorahallamiid vuoddu lea čohkkejvovon statistihkat, automáhtalaš dieđuid viežžan gaskkustanvuogádagain soames dulkonbálvalusain ja dieđuid viežžan Nasionála dulkaregistaris.

Dat gielat mat leat mielde raporttas, leat dat mat namuhuvvojit dulkonbálvalusaid raporteremis. Danin sáhtá leat nu ahte soames gielat, mat eai namuhuvvo dán raporttas, gos dárbbasivčče dulkka, muhto eai leat gávdnan dulkka dan. Ovdamearkka dihte sáhtá leat nu ahte Norggas ii leat oktage gii hálddaša dan áigegeuvdilis giella. Nannen dihte máhtovuodu dulkonbálvalusaid hárrái gaskkal dárogieła/eará riikkaid seavagielaigiid ja eará gielaide go dárogieła/norgga seavagiela, leat mii gulahallan oainnu ja gullama resursabirrasiguin Norgga suohkaniin ja dutkanbirrasiin. Eai resursabirrasat eaige dutkanbirrasat ráhkat statistihkaid dáid doaibmašlájaide, muhto sin čilgehusat čilgejit movt sii barget go deaivvadit eará riikkaid seavagielaigiiguin, ása muhtogova geavaheaddjemátkkiin dulkonfálaldaga oktavuodas.

Lea ain hástaleaddjin viežžat dieđuid almmolaš ášahusain ja earáin sámegealat dulkondárbbuid birra, ja navdimis sáhtá jáhkít ahte ahte dulkondárbbut leat stuorit go mii ovdanbohtá ovddeš stáhtusraporttain. Jagi 2022 raporterengagis, leat mii gulahallan Sámi allaskuvllain, mii buhtalasat min bargguin kárte dárbbuid sámegealaid oktavuodas. Sámi allaskuvla bargá viidábut raporttaiguin sámegealat dulkoma birra mii dáhpáhuvá ja mii dál ii dáhpáhuva, ja maiddá makkár gelbbolašvuoda sámegealat dulkain lea ja maid sii fertejit máhtit. Eanas sin kártenbarggus šaddá lea áigegeuvdilin maiddá barggus maid bargat Tolkemonitor SPRÅK doaimmain. Gávdnosat Sámi allaskuvlla barggus easka gárvánit 2023 čavčča mielde, ja mii leat danin guođđán sámegeallamis sámegealaid gokčangráda guorahallamiid dan jagáš raporttas.

Dulkonbarggut juhkkojuvvon gielaide ja surggiid mielde

Jahkásaččat čađahuvvojit dulkonbarggut mánggaid iešguđetge gielaide. Jagi 2022 mii einnostit ahte oktiibuot leat čađahuvvon sullii 919 191 dulkoma hupmangiillii ja 73 000 dulkoma bealjemiiide, guluhemiide ja bealjihis ja gielahis olbmuide. Hupmangiela dulkonhivvodat jagi 2022:s lea lassánan sullii 18 proseanttain go veardida einnostuvvon jagi 2021 dulkonhivvodagain (780 000 dulkonbarggu hupmangiieldagiidda), ja dulkomat bealjemiiide, guluhemiide ja bealjihis ja gielahis olbmuide lassánii 14 proseanttain (64 000 dulkoma jagi 2021:as). Arábalaš lea ain dat giella mas čađahuvvojit buot eanemus dulkoma, ja lea einnostuvvon leat 24 proseantta oppalaš dulkondárbbuin hupmangiieldagiidda main dulkondárbu lei sullii 218 836 jagi 2022. Eará gielain main lea stuorra dulkondárbu lea, Polska, Ruošša, Ukraina, Tigrinja ja Somalia gielain. Dat 20 giela main čađahuvvojedje eanemus dulkomat dagahit sullii 87 proseanta buot čađahuvvon dulkondoaimmain jagi 2022:s.

Dan jagi raporterem duodásta ahte dulkondárbu doaimmahuvvo iešguđetge fáktoriid mielde. Áigemuddu Tolkemonitor SPRÅK 2022 bargu deaivida seamma áiggi go dálá Ukraina-riidu. Lea čielggas ahte dulkondárbbu doaibmalassáneapmi čielgasit vuolga go lea dárbu dulkot Ukraina ja Ruoššagielaide gaskkas. Dušše Ukraina gillii dulkon lea lassánan pá 10 661 proseanttain (69 213 einnostuvvon doaimma jagi 2022), ja ruoššagiel dulkon lea lassánan 324 proseanttain (74 836 einnostuvvon dulkoma jagi 2022). Boahhtevaš lassáneapmi gielain lea danin eahpesihkar. Dan maid mii vásihit lea ahte gielaide gaskkas juohku lea dásejuvvon. Sivvan dasa sáhtá leat diehtjuogus, mii mearkkaša ahte stuorit gielain vurdojuvvo ahte dulkondárbu unnu. Dát dilli sáhtá šaddat eanet čielggasin danin go dieđuid čoahku ahtanuššá ja ođđa gielagat bohtet.

Doaimmat juhkkojuvvojit iešguđetge surggiid mielde suohkanlaš dásis. Jagi 2021 dieđuid mielde, leat dearvašvuoda ja fuolahussuorggis stuorimus dulkondárbbut (29 proseanta). Sosiálabálvalusa ja

mánáidsuodjalusa dulkondárbbuin leat dárbbut badjelaš 20 proseanta. Integreren ovddasta sullii 12 proseanta ollislaš dárbbus, ja skuvla, eará oahpahusas ja mánáidgárddis leat 8, 3 ja 2 proseanta. Kultuvrra ja astoáiggi suorggis lea dulkondárbu vuolil proseantta oahpes dárbbus suohkana dásis.

Go lea sáhka juogadeames dulkondárbbuid almmolaš bálvalusfálu ja hálddašeami gaskkas, de mii leat gávnahan ahte Oslo politiijaguovlu ovttas politiijaid olgoriikalašovttadaga (PO) dulkondárbu lea 0,9 proseanta oppalaš dárbbus. Buohcceviesut ja spesialistadearvvašvuodabálvalus dat eanemus dárbbáša dulkonbálvalusaid Norggas. Dieđihuvvon dulkondoaimmat OUS dulkonguovddázis, Lovisenberg diakonála buohcceviesus oktan Diakonijásiidda ja Sykehusinnkjøp HF čájehit ahte sin dulkondárbbut akto leat 18,8 proseanta servodaga oppalaš dulkondárbbuin. Mii dovdat duopmostuoluid jagi 2022 bargodárbbuid. Dát dárbu lea 1,1 proseanta servodaga oppalaš dárbbuid ektui. Unnán dorvoohcci jearahallamiid dihte, de lea UDI dulkondárbbut leamašan oalle unnán jagi 2022. Dulkonbarggut UDI ovddas leat 0,2 proseanta dan ektui movt mii leat einnoston servodaga oppalaš dárbbu ektui.

Dárbbut ja sierralobi vejolašvuodát

Dulkonláhka, mii fápmuibodii 2022 ođđajagimánu 1. beaivvi, gáibida ahte go almmolaš ásausat dirgojit dulkka de dulkoma galgá doaimmahit gelbbolaš dulkka. Gáibáduš ahte geavahit gelbbolaš dulkka lea ollislaččat fámus maŋŋil 5 jagi gaskaboddosašáigodaga maŋŋil go láhka fápmuibiddjui, mii mearkkaša jagi 2027 ođđajagimánu 1. beaivvi. Gaskaboddosašáigodat lea nie mearriduvvon vai galget gávdnot eanet gelbbolaš dulkkat daid gielain main eanemusat dárbbášit dulkkaid.

Jagi 2022 leat 36 giela main leat leamašan dulkomat, geain eai leat čáliuvvon gelbbolaš dulkan (dásis A-E) Nationála dulkalogahakkii. 12 daid gielain leat unnit go 10 registrerejuvvon dulkabarggut. Lassin dása de leat máŋga giela main váilot gelbbolaš dulkkat. Go mii vuodđun adnit dásis A-E, de mii einnostit ahte 20 hupmangielain sáhttet váilut dulkkat mii mearkkaša ahte sullii 30 proseanta oppalaš dulkomiidda eai gávnna gelbbolaš dulkkaid. Jus dulkondoaimmat juohke gillii leat dulkkat geain lea dulkaoahppu ja/dahje stáhtadohkeheapmi (dásis A-D), mii einnostit ahte 47 gielain sáhttet váilut dulkkat ja ahte sullii 54 proseanta dulkonbálvalusain čađahuvvojit gealbbohiss dulkkaiguin. Jus baicca buot dulkonbálvalusat juohke gillii livčče čađahuvvon dulkkaid bakte geain lea bachelorgráda ja/dahje stáhtadohkeheapmi (dásis A-C), de leat velá 20 giela maid sáhtta lohkat váilut dulkkat geain lea gealbodási A-D, ja sullii 80 proseanta dulkonbálvalusain maida eai gávdno gelbbolaš dulkkat.

Gealbudahtinfálaldagaid dárbu

Mii dárbbášit gealbudahtinfálaldagaid, mat leat vuodđun gielaide maŋŋalastimii, čuvvot dulkondoaimmaid maida eai gávdno gelbbolaš dulkkat. Dát vuolgá das go govččagráda mihtiduvvo oassemeari mielde čuovvu gávdni gelbbolaš dulkkaid ja bargohivvodaga ektui dihto gielas, nu ahte ii dárbbáš leat njuolga oktavuohhta gaskal váilivuodá meroštallama ja dárbbášlaš gealbudahtinfálaldagaid.

Daid gielaide gaskkas geain váilot gelbbolaš dulkkat čájeha 2022 raportereren ahte ovcci giela, geain váilot gelbbolaš dulkkat Nationála dulkalogahagas, dárbbášit jahkásaččat badjel 100 dulkadárbbuid. Doaimmat mat leat čađahuvvon gelbbolaš dulkkaid haga, lea goit okta giella mii lea erenoamáš; nuer mas jahkásaččat dárbbášit dulkkaid 1 822 doaimmain.

Jus buot dulkonbarggut juohke gillii galggaše čađahuvvot dulkkaiguin geain lea gealbodási E dahje alit, de einnostit ahte leat oktiibuot 299 822 čoahkkima mat eat sáhte čađahuvvot gelbbolaš dulkkain, dat lea geahpáduš 2021 rájes (325 000 doaimma mat eai sáhte čađahuvvot gelbbolaš dulkkain). Dát lea sullii 30 proseanta oppalaš doaimmahivvodagas jagi 2022. Váilevašvuodát arábalaš gielas mii einnostit ahte leat sullii 130 171 doaimma maida eai gávdno gelbbolaš dulkkat. Jus buot doaimmat juohke gillii galggaše čađahuvvot dulkkain geaid gealbodási lea D dahje alit, de leat gávnahan ahte leat oktiibuot 535 288 doaimma masa eat gávnna gelbbolaš dulkkaid, mii mearkkaša sullii 54 proseanta buot doaimmaid ektui jagi 2022:s. Doaimmahivvodat maida eai gávdno gelbbolaš dulkkat, lassána 791 784 (mii lea sullii 80 proseanta jagi 2022 oppalaš doaimmahivvodagas) jus adnit vuodđun ahte juohke doaimma juohke gillii galggašii čađahuvvot dulkkain geain lea bachelorgráda dulkomis ja/dahje stáhtadohkeheapmi (gealbodási C dahje alit).

Gáiddusdulkoma geavaheapmi

Telefovdnadulkon lei eanemus geavahuvvon dulkonvuohki maddái jagi 2022:is, ja mearkkašii 67 proseanta buot dulkondoaimmaid ektui. Dulkon čoahkkinbáikkis dagahii 31 proseanta, ja dihtor bakte dulkon 2 proseanta

oppalaš doaibmahivvodaga ektui. Oktiibuot lea ovdáneapmi dulkonhámiid juogadeamis jagi 2021 rájes 2022 rádjai ovdánan boasttuguvlui go dan maid dagai jagi 2020 rájes 2021 rádjai ja 2019 rájes 2020 rádjai; oassi čoahkkinnbáikkis dulkon lea lassánan ovddit jagiid ektui, ja gáiddusdulkon lea njiedjan.

Dán ovdáneapmi sivvan sáhtá leat go servodagas eai leat šat nu čavga ja gáržžes koronagáržžideamit. Koronapandemiija áiggis álggahedje čavges njoammuneastandoaimmaid mat ledje čadnon fysalaš interakšuvdnii. Gáržžideamit dagahedje maiddái ahte dulkkat ja dulkagaskkusteaddjit šadde geavahit molssaevttolaš dulkonhámiid. 2019 rájes gitta 2020 rádjái de dulkon čoahkkinsajis geahpiduvvui 57 proseanttas 34 prosentii, ja gáiddusdulkon telefonna bakte lassánii 42 proseanttas gitta 64 prosentii ja 1 proseanttas gitta 2 prosentii dihtora bakte dulkomis. Dát ovdáneapmi jotkkii jagi 2021, ja dulkon čoahkkinnbáikkis njejai sullii 35 proseantačuoggáin jagi 2019 ektui.² Nubbe eará vejolašvuhtan go leat fuomášan rievdadusaid dulkonhámis, sáhtá leat go leat rievdadusat čoahkkádusas movt aktevrrat.

² Agenda Kaupang, 2021. *Talking i offentlig sektor 2020*, Oslo: Agenda Kaupang

Summary

Tolkemonitor SPRÅK reports provide an annual update on the status of the latest knowledge about needs in the public sector for interpreting services in different languages. These status surveys provide a regularly updated overview of the need for qualification services in interpreting based on the current supply of qualified interpreters and the languages where demand for interpreting is greatest. The surveys also describe the use of remote interpreting by public bodies in order to provide a sound basis for targeted measures in the field of interpreting.

Mission and method

The Norwegian Directorate of Integration and Diversity (IMDi) has commissioned Oslo Economics and Agenda Kaupang to conduct regular surveys of language needs and compliance with the Interpreting Act in the public sector. The aim of the status reports is to develop a knowledge base concerning how public bodies comply with the provisions of the Interpreting Act and set out the level of demand for interpreting services in different languages. The surveys are based on collected statistics, automatic extracts from the dissemination systems of some of the interpreting services and data extracts from the Norwegian National Register of Interpreters.

The languages included in this report are those that have been identified through the reporting of interpreting assignments. As a result, a number of languages and language combinations may not be mentioned in this report for which interpreting services are needed, but no interpreters are available. This could, for example, be because there is no one in Norway who speaks the language combination concerned.

In order to strengthen the knowledge base concerning interpreting assignments between Norwegian/other countries' sign languages and between languages other than Norwegian/Norwegian sign language, we have been in contact with resource groups for vision and hearing in municipalities and research communities across Norway. Neither resource groups nor research communities keep statistics on these types of assignments, but their descriptions of how they work in their encounters with sign language speakers from other countries give an impression of user journeys as regards interpreting services.

Obtaining data from public bodies and others concerning demand for interpreting in the Sami languages is still challenging, and there is reason to believe that demand for interpreting in the Sami languages is greater than indicated in previous status reports. For the 2022 reporting year, we have been in dialogue with Sami University College (Sámi allaskuvla), which parallel to our assignment is conducting a survey concerning demand for the Sami languages. Sami University College is working on a broader report on interpreting in Sami which is taking place and not taking place at present, as well as the skills that are in demand among Sami interpreters and the skills that they should possess. Much of their mapping work will also be relevant in the work with Tolkemonitor SPRÅK. The findings of the work by Sami University College will not be available until autumn 2023, and we have therefore excluded Sami languages from analyses of the degree of coverage in this year's report.

Interpreting assignments by language and sector

Every year, many interpreting assignments are carried out in a wide variety of different languages. In 2022, we estimate that a total of around 919,191 assignments were carried out in spoken languages, along with around 73,000 assignments for the deaf, hard of hearing and deafblind. The number of spoken language assignments in 2022 represents an increase of approximately 18 percent compared with the estimated number of interpreting assignments during 2021 (780,000 spoken language interpreting sessions), while the number of assignments carried out for deaf, hard of hearing and deafblind people rose by 14 percent (64,000 assignments in 2021). Arabic remains the language in which most interpreting assignments are conducted, and the language is estimated to account for 24 percent of the total demand for interpreting services for spoken languages, which amounted to approximately 218,836 assignments during 2022. Other languages where there is strong demand for interpreting services are Polish, Russian, Ukrainian, Tigrinya and Somali. The 20 languages in which most interpreting assignments were conducted accounted for approximately 87 percent of all interpreting assignments in 2022.

The reports for this year indicate that demand for interpreting services is driven by a number of factors. The timing of the work with Tolkemonitor SPRÅK 2022 coincides with the ongoing conflict in Ukraine. It is clear that the

rise in the number of assignments is largely driven by the increase in demand for interpreting in Ukrainian and Russian. Ukrainian alone accounts for an increase of 10,661 percent (69,213 estimated assignments in 2022), while Russian saw an increase of 324 percent (74,836 estimated assignments in 2022). The outlook for future growth in these languages is therefore uncertain. It is apparent that the distribution of languages generally has evened out. This is probably due to the distribution of data, where the larger languages tend to account for a smaller share of the growth in the number of interpreting assignments. This trend may become even more evident as the scope of data being acquired expands and new languages are added.

The assignments are spread across various sectors within the local government sector. Based on data from 2021, health and care account for the largest share of demand (29 percent). Social services and child welfare also account for more than 20 percent. Integration accounts for around 12 percent of demand, while the school, other education and kindergarten sectors account for 8, 3 and 2 percent respectively. Culture and recreation represent less than 1 percent of the known demand in the local government sector.

As regards the distribution of demand for interpreting services within other public services and administration, we find that Oslo Police District, together with the National Police Immigration Service (PU), account for 0.9 percent of total demand. Hospitals and the specialist health service account for a significant share of demand for interpreting in Norway. Interpreting assignments reported by Tolkesentralen at Oslo University Hospital, Lovisenberg Diaconal Hospital, including Diakonhjemmet Hospital and Sykehusinnkjøp HF, alone account for 18.8 percent of total demand for interpreting services. We already know the number of interpreting assignments that the courts will need in 2022. This accounts for 1.1 percent of the total demand in society. As a result of a low number of asylum interviews, demand for interpreting services in the Norwegian Directorate of Immigration (UDI) was again relatively modest in 2022. The number of assignments carried out at UDI constitutes 0.2 percent of our estimate of society's overall needs.

Need for dispensation access

The Interpreting Act, which was introduced with effect from 1 January 2022, requires interpreting assignments booked by public bodies to be carried out by a qualified interpreter. The requirement to use a qualified interpreter will apply in full only after a transition period of five years after the Act entered into force, i.e. on 1 January 2027. The need for such a transition period is linked to the need to develop better coverage of qualified interpreters in languages for which there is currently a relatively high shortfall.

For 2022, we find a total of 36 languages with reported interpreting assignments for which there are no qualified interpreters (levels A-E) registered in the National Register of Interpreters. There were fewer than ten registered assignments for twelve of these languages. In addition, there are a number of languages for which there may be a shortfall in the coverage of qualified interpreters. Based on qualification levels A-E, we estimate that there is a shortfall for 20 spoken languages, and that around 30 percent of all assignments cannot be covered by qualified interpreters. If all interpreting assignments in each language were to be carried out by interpreters with an interpreting education and/or state authorisation (levels A-D), we estimate that 47 languages could have a shortfall and that it would not be possible to cover approximately 54 percent of assignments with a qualified interpreter. However, if all interpreting assignments in each language were to be performed by interpreters with a bachelor's degree in interpretation and/or state authorisation (levels A-C), a further 20 languages would be categorised as undercovered compared with qualification levels A-D, and we find that it would not be possible to cover approximately 80 percent of assignments with qualified interpreters.

Need for qualification services

Demand for qualification services, which forms the basis for the ranking of languages, follows from the number of assignments which cannot be covered by qualified interpreters. This is because the degree of coverage measured as a proportion follows from both the availability of qualified interpreters and the volume of assignments within a language, meaning that there will not necessarily be a direct correlation between estimates of shortfall and the need for qualification services.

Among the languages for which there are no qualified interpreters, the reports for 2022 show that only nine languages without any entries of qualified interpreters in the National Register of Interpreters trigger annual demand for more than 100 interpreting assignments. For assignments carried out without the use of a qualified interpreter, there is one language in particular that stands out: Nuer triggers an annual demand for interpreting amounting to 1,822 assignments.

If all assignments in each language were to be carried out by interpreters with qualification level E or above, it would not be possible to cover an estimated total of 299,822 assignments, which represents a decrease from 2021 (325,000 assignments that could not be covered by a qualified interpreter). This represents about 30 percent of the total number of assignments in 2022. The shortfall in Arabic is the principal driving force behind this, and we estimate that there are approximately 130,171 assignments that cannot be covered by a qualified interpreter. However, if all assignments in each language were to be performed by interpreters with qualification level D or above, we obtain a total of 535,288 interpreting assignments which cannot be covered, representing approximately 54 percent of the total number of assignments in 2022. The number of assignments that cannot be covered by a qualified interpreter will increase to 791,784 (approximately 80 percent of the total number of assignments in 2022) if we assume that each assignment in each language should have been carried out by an interpreter with a bachelor's degree in interpreting and/or state authorization (qualification level C or above).

Use of remote interpreting

Telephone interpreting was again the most widely used interpreting method in 2022, accounting for 67 percent of all assignments. In-person interpreting accounted for 31 percent, while video-mediated interpreting accounted for 2 percent of all assignments. Overall, the trend in the distribution of interpreting form from 2021 to 2022 has headed in the opposite direction to what it did from 2020 to 2021 and from 2019 to 2020. The proportion of in-person interpreting has increased compared with previous years, while the proportion of remote interpreting has fallen.

This trend may partly be due to the fact that society is no longer as affected by COVID-19 restrictions. During the COVID-19 pandemic, strict infection control measures relating to physical interaction were introduced. The restrictions also meant that some interpreters and interpreting intermediaries had to use alternative forms of interpreting. From 2019 to 2020, the proportion of in-person assignments fell from 57 percent to 34 percent, while the proportion of remote interpreting rose from 42 to 64 percent for telephone interpreting and from 1 to 2 percent for video-mediated interpreting. This trend continued in 2021, with the proportion of in-person interpreting falling by around 35 percentage points compared with 2019.³ Another possible explanation as to why we are seeing this difference in interpreting may be linked to changes in the composition of actors who have reported assignments during the reporting years.

³ Agenda Kaupang, 2021. *Talking i offentlig sektor 2020*, Oslo: Agenda Kaupang

ملخص

مرصد ترجمة اللغات *Tolkemonitor SPRÅK* هو تقرير حالة سنوية يمنحك معرفة محدثة عن حاجات القطاع العام لخدمات الترجمة في اللغات المختلفة. ومن شأن قياسات الحالة أن تعطيك نظرة عامة مستمرة عن الحاجة لعروض التأهيل في مجال الترجمة انطلاقاً من التعاطي الحالي مع المترجمين المؤهلين واللغات الأكثر احتياجاً للترجمة فيها. وإضافة لذلك، يوضح المرصد استعمال الهيئات الحكومية للترجمة عن بعد للحصول على أساس جيد للمبادرات الهادفة في مجال الترجمة.

المهمة والمنهجية

كلف مديرية الاندماج والتعددية IMDi مؤسستي أوسلو إيكونوميكس Oslo Economics و أجنده كاربانج Agenda Kaupang بمهمة القيام بدراسات مستمرة للحاجات اللغوية والامتثال بقانون الترجمة في القطاع العام. والهدف من تقارير الحالة هو إعداد أساس معرفي حول كيفية امتثال القطاع الحكومي لأحكام قانون الترجمة وكيف تبدو الحاجة لخدمات الترجمة في اللغات المختلفة. تستند الاستطلاعات إلى الإحصائيات التي جُمعت والمقتطفات الآلية من أنظمة الوساطة لدى بعض وكالات خدمات الترجمة ومستخرجات البيانات من السجل الوطني للمترجمين.

واللغات الواردة في التقرير هي اللغات التي تظهر من خلال الإبلاغ عن مهمات الترجمة. لذلك قد يكون هناك عدد من اللغات والأزواج اللغوية، والتي لم تُذكر في هذا التقرير، حيث ستكون هناك حاجة للترجمة، إلا أنه لا يمكن العثور على مترجم للمهمة. ربما يرجع ذلك مثلاً إلى عدم وجود أشخاص في النرويج يجيدون الزوج اللغوي المعني. ولتعزيز الأساس المعرفي حول مهام الترجمة بين لغة الإشارة النرويجية/للدول الأخرى، وبين لغات أخرى غير اللغة النرويجية/لغة الإشارة النرويجية، كنا على اتصال بمجموعات الموارد للبصر والسمع في البلديات والمجموعات البحثية في النرويج. لا تحتفظ مجموعات الموارد أو المجموعات البحثية بإحصائيات حول هذه الأنواع من المهام، لكن توصيفهم لكيفية عملهم عند الالتقاء بمدتتي لغة الإشارة من البلدان الأخرى، يعطي انطباعاً عن تجارب المستخدمين لخدمات الترجمة.

لا يزال مطلوباً الحصول على بيانات من الهيئات العامة وغيرها بخصوص الحاجة إلى مترجمين في لغات السامي، وهناك سبب للاعتقاد بأن الحاجة إلى مترجمين في لغات السامي أكبر مما تم الكشف عنه في تقارير الحالة السابقة. بالنسبة للتقرير لسنة 2022، أجرينا حواراً مع كلية سامي الجامعة (Sámi allaskuvla)، والذي جرى بالتوازي مع مهمتنا إجراء مسح للحاجة إلى لغات السامي. تعمل كلية سامي الجامعة على إعداد تقرير أوسع نطاقاً حول الترجمة بلغة سامي، الجارية وغير الجارية اليوم، فضلاً عن الكفاءة المطلوبة للمترجمين بلغة سامي والمهارات التي يجب أن يتقونها. الكثير من أعمال المسح لديهم ستكون لها أهمية أيضاً ضمن أعمال مرصد ترجمة اللغات *Tolkemonitor SPRÅK*. لن تكون نتائج العمل في كلية سامي الجامعة متاحة حتى خريف عام 2023، وبالتالي فقد حذفنا لغات السامي من تحليلات التغطية في تقرير هذا العام.

تقسيم مهام الترجمة وفق اللغات والقطاعات

يجري كل عام تنفيذ العديد من مهام الترجمة في عدد من اللغات المختلفة. وفق تقديراتنا، فقد تم في عام 2022 ما يقرب من 919191 مهمة بلغات منطوقة و 73000 مهمة للصم وضعاف السمع والصم المكفوفين. يمثل حجم مهام اللغات المنطوقة في عام 2022 نمواً بنسبة 18 بالمائة تقريباً، مقارنة بمهام الترجمة المقدره لعام 2021 (780,000 مهمة ترجمة في اللغات المنطوقة)، وزاد حجم مهام الصم وضعاف السمع والصم المكفوفين بنسبة 14 بالمائة (64000 مهمة في عام 2021). لا تزال اللغة العربية هي اللغة التي يتم بها تنفيذ معظم مهام الترجمة، ويُقدر أنها تشكل 24 في المائة من إجمالي متطلبات الترجمة للغات المنطوقة مع حجم مهام يبلغ حوالي 218,836 مهمات في عام 2022. اللغات الأخرى التي توجد بها حاجة كبيرة للترجمة، هي البولندية والروسية والأوكرانية والتغرينية والصومالية. تشكل اللغات العشر التي تم بها تنفيذ معظم مهام الترجمة حوالي 87 بالمائة من جميع مهام الترجمة المنجزة في عام 2022.

يظهر تقرير هذا العام أن الحاجة إلى المترجمين مدفوعة بعوامل مختلفة. يتزامن توقيت العمل مع مرصد ترجمة اللغات *Tolkemonitor SPRÅK* 2022 مع الأزمة الأوكرانية الجارية. من الواضح أن النمو في المهام مدفوعة لحد كبير بالزيادة في الحاجة إلى الترجمة باللغتين الأوكرانية والروسية. تمثل الترجمة باللغة الأوكرانية وحدها زيادة قدرها 10.661 في المائة (69.213 مهمة تقديرية في عام 2022)، في حين أن اللغة الروسية لديها زيادة بنسبة 324 في المائة (74.836 مهمة تقديرية في عام 2022). لذلك فإن احتمالات النمو المستقبلي في اللغات غير مؤكدة. ما نلاحظه بشكل منتظم هو أن توزيع اللغات أصبح متساوياً. ربما يرجع هذا إلى توزيع البيانات، حيث يكون الاتجاه هو أن اللغات الكبرى تمثل الآن حصة أقل من النمو في مهام الترجمة. وقد يصبح هذا الاتجاه أكثر وضوحاً مع زيادة كمية البيانات وظهور لغات جديدة.

يتم توزيع المهام عبر مختلف القطاعات داخل القطاع البلدي. استناداً إلى بيانات عام 2021، يمثل قطاع الصحة والرعاية الجزء الأكبر من الحاجة (29 في المائة). كما تمثل الخدمات الاجتماعية وحماية الطفل أكثر من 20 في المائة. ويمثل الاندماج ما يقرب من 12 في المائة من الاحتياجات، في حين أن المدارس وغيرها من أنواع التعليم ورياض الأطفال تمثل 8 و 3 و 2 في المائة على التوالي. تمثل الثقافة وأنشطة أوقات الفراغ أقل من 1 في المائة من الاحتياجات المعروفة في قطاع البلديات.

عندما يتعلق الأمر بتوزيع احتياجات الترجمة ضمن مؤسسات توفير الخدمات العامة والدوائر الأخرى، نجد أن شرطة إقليم أوسلو مع وحدة الأجنبي التابعة للشرطة (PU) تمثل 0.9 في المائة من إجمالي الاحتياجات. تمثل المستشفيات والخدمات الصحية المتخصصة جزءاً كبيراً من الحاجة إلى المترجمين في النرويج. تم الإبلاغ عن مهام الترجمة من مركز الترجمة في مستشفى أوسلو الجامعي OUS ومستشفى لوفيزينبيرج للخدمات الصحية Lovisenberg diaconal incl وتشكل دار الخدمات الصحية Diakonhjemmet وحدها Sykehusinnkjøp و 18.8 في المائة من إجمالي احتياجات الترجمة في المجتمع. ونحن ندرك احتياجات مهمات الترجمة لدى المحاكم لعام 2022. وتشكل هذه الحاجة 1.1 في المائة من إجمالي احتياجات المجتمع. نتيجة لانخفاض عدد مقابلات اللجوء، كانت الحاجة إلى خدمات الترجمة لدى دائرة الهجرة النرويجية UDI منخفضة نسبياً في عام 2022. حيث يبلغ عدد المهام لدى دائرة الهجرة النرويجية (UDI)، 0.2 في المائة من تقديراتنا لاحتياجات المجتمع الإجمالية.

الحاجة إلى الاستثناء للحصول على المعلومات

يشترط قانون الترجمة، الذي تم تبنيه اعتبارًا من 1 يناير 2022، أن يقوم مترجم مؤهل بالقيام بالمهام التي تم التكليف بها من قبل المؤسسات العامة. لن يسري شرط استخدام مترجم مؤهل بصورة كاملة، إلا بعد فترة انتقالية مدتها خمس سنوات من دخول القانون حيز التنفيذ، أي في 1 يناير 2027. ترتبط الحاجة إلى مثل هذه الفترة الانتقالية بالحاجة إلى الحصول على تعظية أفضل للمترجمين المؤهلين ضمن اللغات التي تتمتع حاليًا بتغطية منخفضة نسبيًا.

بالنسبة لعام 2022، نجد ما مجموعه 36 لغة بها مهام ترجمة مُبلَّغ عنها، وهي بدون إدخال من المترجمين المؤهلين (المستويات من A إلى E) في السجل الوطني للمترجمين. 12 من هذه اللغات لديها أقل من 10 مهام مسجلة. وذلك إضافة إلى وجود العديد من اللغات التي قد لا يغطيها مترجمون مؤهلون. عندما نعتمد على مستويات التأهيل A-E، تفيد تقديراتنا بأن 20 لغة منطوقة قد تكون غير مغطاة بقدر كافٍ، وهذا يمثل حوالي 30 في المائة من جميع المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل. إن كان ينبغي إنجاز جميع مهام الترجمة في كل لغة، من قبل مترجمين يحملون شهادة في مجال الترجمة و/أو ترخيص كمترجم محلّف (المستوى A-D)، فإننا نقدر أن 47 لغة يمكن تغطيتها بقدر كافٍ، وحوالي 54 في المائة من المهام لا يمكن تغطيتها بواسطة مترجم مؤهل. إلا أنه في حال ينبغي القيام بجميع مهام الترجمة في كل لغة بواسطة مترجمين حاصلين على درجة البكالوريوس في الترجمة و/أو ترخيص كمترجم محلّف (المستويات من A إلى C)، فهناك 20 لغة أخرى يمكن تصنيفها بأنه ينقصها تغطية، مقارنة بمستويات التأهيل A-D، وحوالي 80 بالمائة من المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل.

الحاجة إلى عروض التأهيل

تتبع الحاجة إلى عروض التأهيل، التي يقوم عليها ترتيب اللغات، من كمية المهام التي لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل. ويرجع ذلك إلى أن درجة التغطية المقاسة حسب الحصص، تنتج عن توفر المترجمين المؤهلين وكمية المهام ضمن كل لغة، لذلك لن يكون هناك بالضرورة ارتباط مباشر بين تقديرات التغطية غير المستغلة والحاجة إلى عروض التأهيل.

من بين اللغات التي لا يوجد بها مترجمون مؤهلون، يُظهر التقرير لعام 2022 أن تسع لغات فقط، دون إدخال من المترجمين المؤهلين في السجل الوطني للمترجمين، تستدعي الحاجة السنوية لأكثر من 100 مهمة ترجمة. وبالنسبة للمهام المُنجزة دون استخدام مترجم مؤهل، توجد لغة واحدة على وجه الخصوص تتميز بها؛ لغة التوير nuer تستدعي حاجة سنوية للمترجمين قدرها 1822 مهمة.

إن كان ينبغي إنجاز جميع المهام في كل لغة من قبل مترجمين بمستوى مؤهل E أو أعلى، فسيتم تقدير إجمالي 299,822 مهمة لا يمكن تغطيتها، وهو انخفاض نسبة إلى عام 2021 (325.000 مهمة لا يمكن أن يغطيها مترجم مؤهل). وهذا يمثل حوالي 30 في المائة من الكمية الإجمالية للمهام في عام 2022. نقصان التغطية في اللغة العربية هو الدافع وراء ذلك إلى حد كبير، حيث نقدر أن هناك ما يقرب من 130171 مهمة لا يمكن تغطيتها من قبل مترجمين مؤهلين. إن كان ينبغي إنجاز جميع المهام في كل لغة بواسطة مترجمين بمستوى مؤهل D أو أعلى، فسنجد، من ناحية أخرى، أن إجمالي 535.288 مهمة لا يمكن تغطيتها، وهي تشكل حوالي 54 بالمائة من جميع المهام في عام 2022. يرتفع عدد المهام التي لا يمكن تغطيتها بواسطة مترجم مؤهل إلى 791.784 (حوالي 80 بالمائة من إجمالي حجم المهام في عام 2022) إذا استندنا إلى أن كل مهمة في كل لغة، يجب أن تُنجز بواسطة مترجمين حاصلين على درجة البكالوريوس في الترجمة و/أو ترخيص كمترجم محلّف (مستوى التأهيل C أو أعلى).

استخدام الترجمة عن بعد

الترجمة التكنولوجية كانت أيضًا طريقة الترجمة الأكثر انتشارًا في عام 2022، وشكلت 67 في المائة من جميع المهام. الترجمة الحضورية شكلت 31 بالمائة، بينما الترجمة عبر الشاشة شكلت 2 بالمائة من إجمالي حجم المهام. وعمومًا، فقد سار التطور في توزيع أشكال الترجمة من 2021 إلى 2022 في الاتجاه المعاكس لما حدث من 2020 إلى 2021 ومن 2019 إلى 2020؛ فقد زادت نسبة الترجمة الحضورية مقارنة بالسنوات السابقة، بينما انخفضت نسبة الترجمة عن بُعد.

وقد يكون هذا التطور سببه أن المجتمع لم يعد متأثرًا بفيود الكورونا. جرى أثناء جائحة الكورونا تبني إجراءات شديدة لمكافحة العدوى مرتبطة بالتفاعل البدني. كما أجبرت القيود عددًا من المترجمين ووسطاء الترجمة على استخدام أشكال بديلة من الترجمة. جرى من عام 2019 إلى عام 2020 تخفيض نسبة مهام الترجمة الحضورية من 57% إلى 34%، بينما زادت نسبة الترجمة عن بُعد من 42% إلى 64% للترجمة التكنولوجية ومن 1 إلى 2% للترجمة عبر الشاشة على التوالي. استمر هذا التطور في عام 2021، حيث انخفضت نسبة الترجمة الحضورية بنحو 35 نقطة مئوية مقارنة بعام 2019.⁴ وسبب آخر محتمل لملاحظة هذا الاختلاف في أشكال الترجمة، قد يكون بسبب التغييرات في تكوين الجهات الفاعلة الذين أبلغوا عن المهام في

⁴ أجندة كاوبانج Agenda Kaupang، 2021. الترجمة في القطاع الحكومي 2020، أوسلو: أجندة كاوبانج Agenda Kaupang

1. Innledning

Dette er statusrapport III om offentlige organers behov for tolking innenfor ulike språk. I rapporten beskriver vi status for måling av indikatorer og analyser av språkbehov for 2022. Rapportens oppbygging følger samme struktur som de tidligere statusrapportene. Først presenteres de språkene offentlig sektor har behov for tolking på, deretter følger en beskrivelse av språk med begrenset tilgang til kvalifiserte tolker. Til slutt gis en oversikt over tolkeformer, som vil si bruk av fremmøtetolking eller fjerntolking i tolkeoppdragene.

1.1 Bakgrunn og mandat

Tolkeloven, som trådte i kraft 1. januar 2022, tydeliggjør ansvaret for bruk av tolk og den stiller krav både til fagpersoner i offentlig sektor og til bruk av kvalifisert tolk. Som følge av ikrafttredelsen av loven, er det behov for kvalitetssikrede data som belyser implementeringen av tolkeloven og offentlige organers etterlevelse av lovbestemmelsene, i tillegg til mer kunnskap om offentlige organers behov for tolking innen ulike språk. Kunnskapsdepartementet ga derfor IMDi i oppdrag å gjennomføre jevnlig undersøkelser av språkbehov og etterlevelse av tolkeloven i offentlig sektor.

På den bakgrunn har IMDi gitt Oslo Economics og Agenda Kaupang i oppdrag å utarbeide et kunnskapsgrunnlag om hvordan offentlige organer etterlever tolkelovens bestemmelser og hvordan behovet for tolketjenester ser ut innen ulike språk. Dette skal sette direktoratet i stand til å tilby kunnskapsbasert oppfølging av offentlige organer og gi veiledning til disse i etterlevelse av tolkeloven. Undersøkelsene tar utgangspunkt i Agenda Kaupangs forslag til indikatormåling og datafangst.⁵

Oppdraget består av to deler, 1) Tolkemonitor LOV og 2) Tolkemonitor SPRÅK. Tolkemonitor skal samlet svare ut i hvilken grad lovbestemmelsene i tolkeloven implementeres og etterlevs av offentlige organer i tillegg til hvor stort offentlige organers behov er for tolking på ulike språk, samt hvilke språk som bør prioriteres til ulike kvalifiseringstilbud i tolking. Sammen vil de to delene danne grunnlag for politikkutviklingen på tolkefeltet og utviklingen av et treffsikkert kvalifiseringstilbud i tolking.

Tolkemonitor LOV innebærer å undersøke ulike offentlige organers rutiner og evne til å etterleve krav og bestemmelser i tolkeloven. Funn fra denne delen av oppdraget skal danne grunnlag for IMDis veiledning av offentlige organer i etterlevelsen av tolkeloven, og IMDis veiledning av tilsynsmyndighetene som skal føre tilsyn med offentlige organers etterlevelse av tolkeloven.

Tolkemonitor SPRÅK innebærer å gi oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolketjenester innen ulike språk. Dette omfatter å vurdere hvor behovet for tolketjenester er størst, og hvilke språk som burde prioriteres for å utdanne flere tolker. Delprosjektet skal gi en oversikt over behov for kvalifiseringstilbud i tolking, med utgangspunkt dagens tilgang på kvalifiserte tolker og hvilke kvalifikasjonsnivåer de har. I tillegg vil delprosjektet beskrive bruk av fjerntolking for å skaffe et grunnlag for målrettede tiltak på tolkeområdet.

Tolkemonitor SPRÅK 2022 er den tredje av IMDis årlige statusrapporter om offentlige organers behov for tolketjenester innenfor ulike språk. I rapporten beskriver vi status for måling av indikatorer og analyser av språkbehov for 2022. Formålet med analysen er å gi oppdatert kunnskap om offentlig sektors behov for tolk på ulike språk.

1.2 Datagrunnlag

Tolkemonitor SPRÅK baserer seg på følgende datakilder:

- Innsamlet statistikk

⁵ Agenda Kaupang, 2022. *Utredning av løsninger for datafangst- og analyse på tolkeområdet*, Oslo: Agenda Kaupang.

- Automatiske uttrekk fra formidlingssystemene hos enkelte av tolketjenestene
- Datauttrekk fra Nasjonalt tolkeregiester

Som følge av oppfølgingen av rapporten *Utredning av løsninger for datafangst og -analyse på tolkeområdet*⁶ som Agenda Kaupang skrev for IMDi i 2022, ble det gjennomført en pilotering av automatisert datainnsamling fra den mest brukte formidlingsløsningen for tolkeformidling (WebOfficeOne / Proweb). Ni aktører har rapportert data gjennom denne løsningen for 2022.

I tillegg har det blitt sendt ut svarskjema for manuell utfylling til alle kjente brukere av tolketjenester. Aktører som leverer tolketjenester, har i analysen blitt delt inn i tre hovedkategorier⁷:

1. Private tolkebyråer
2. Kommunale tolketjenester
3. Offentlige aktører med egenregi

For å få supplerende data har vi også sendt ut svarskjema til kjøpere av tolketjenester. Datagrunnlaget for rapporteringsåret 2022 baserer seg på:

- Tre private tolkebyråer
- Åtte kommunale tolketjenester (Bergen, Drammen, Grenland, Kristiansand, Larvik, Oslo, Romerike og Trondheim)
- Åtte offentlige aktører med egenregi-løsninger
- Én offentlig aktør med egenregi-løsning og innkjøpsordning

I rapporteringen har formidlere og bestillere gitt informasjon om hvilke språk de har gjennomført tolkeoppdrag på og språkfordelingen på disse, samt informasjon om kvalifikasjonsnivå for tolker som har gjennomført oppdragene og hvilken tolkeform som har vært benyttet.⁸ Fra vårt utvalg ble det rapportert totalt 646 643 tolkeoppdrag i 2022. Blant disse var det 573 643 oppdrag på talespråk, mens 73 000 av oppdragene ble gjennomført som norsk tegnspråktolking, skrivevolking og tolking for døvblinde.

I rapporten for 2021 ble datagrunnlaget supplert med uttrekk fra Kommunalt leverandørregister som viser alle norske kommuners kjøp av tjenester fra selskaper som driver tolkevirksomhet med angivelse av omsetning og sektorområde i kommunen. For rapporteringsåret 2022 har ikke statistikk fra Kommunalt leverandørregister vært klart, og vi har derfor støttet oss på data for 2021 og metoder for ekstrapolering i anslagene for 2022.

1.3 Metode for beregning av tolkebehov

I rapporten legger vi til grunn at det innsamlede datagrunnlaget fra tolkeformidlerne utgjør et representativt utvalg av formidlingstjenester, selv om det i realiteten er usikkerhet knyttet til representativiteten i utvalget som har rapportert oppdrag.

For å beregne utviklingen i tolkeoppdrag for de ulike språkene, har vi tatt utgangspunkt i veksten for de formidlingstjenestene og aktørene med egenregi-løsninger som har rapportert tall både i 2021 og 2022. Vi

⁶ Tilgjengelig på IMDis nettsted:

<https://www.imdi.no/contentassets/dc4bd44bd1b6419d936dd1ba4d320379/utredning-av-losninger-for-datafangst-og--analyse-pa-tolkeområdet.pdf>

⁷ Private tolkeformidlere viser til private selskaper som selger tolketjenester til offentlige kunder, og da er et mellomledd mellom tolken den offentlige virksomheten som bruker tolk i tjenesteutøvelsen. Kommunale tolketjenester viser til kommunale virksomheter som har til hovedformål å betjene tolkebehovet i egen kommune (eller en gruppe kommuner). Offentlige aktører med egenregi viser til offentlige virksomheter som har direkte avtaler med tolkene for å betjene egen virksomhet.

⁸ Rapporteringsskjemaet var ikke ferdigutfyllt med språklister, og det har derfor blitt rapportert inn språk på ulike syntaks. For å samle observasjonene har IMDis semantiske språklister blitt benyttet for å gi hvert rapporterte språk en felles syntaks på tvers av formidlerne.

gjør de samme antakelsene om representativitet når vi belyser kvalifikasjonsnivå og tolkeform i gjennomførte oppdrag.

For de private tolkebyråene har regnskapstall blitt benyttet for å anslå det totale antallet tolkeoppdrag i tilfeller hvor vi ikke har mottatt rapportering. Vi har beregnet forholdet mellom omsetning og antall oppdrag for de observerte formidlerne i 2022 og 2021. Forholdstallet gir en indikasjon på gjennomsnittlig omsetning per oppdrag, som antas å være representativt for alle private tolkebyrå i 2022.⁹

For 2022 har vi estimert at det ble gjennomført 919 191 tolkeoppdrag på talespråk i offentlig sektor. Det er i tillegg innrapportert til sammen 73 000 oppdrag for skriveolking, norsk tegnspråk og tolking for døvblinde. Vårt estimat er basert på innrapporterte oppdrag¹⁰ og et beregnet anslag på resterende oppdrag.

Estimatet for de største private tolkeformidlerne ble gjort på en av to måter, basert på hvilke data som har vært tilgjengelig for formidlerne i markedet. Førstevalget for metode var å gange hver enkelt tilbyder sitt forhold mellom oppdrag og omsetning i 2021, med omsetningstall fra 2022. Ved tilfeller der det ikke var tilgjengelige data for omsetning i 2022, ble forholdet mellom summen av omsetning og antall rapporterte oppdrag i 2022 for alle private aktører, ganget med den enkelte aktør sine omsetningstall i 2021, og deretter med den gjennomsnittlige prosentvis endring i omsetning fra 2021 til 2022. For å beregne antallet oppdrag løst av enkeltstående private aktører innenfor kommunal sektor utenom de kommunale og private formidlingstjenestene, har vi gjort beregninger basert på omsetningsandeler utenom de private formidlingstjenestene innkjøpt av kommuner i 2021.

Basert på antakelsene og beregningene som er beskrevet, er det mulig å beregne andel og antall oppdrag per språk, og endring i tolkeoppdrag på hvert språk. Et uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister og data for nye kvalifiserte tolker gir oss videre mulighet til å belyse kapasitet blant kvalifiserte tolker sammenlignet med oppdragsmengde på de ulike språkene.

⁹ Vi ser også hen til forholdet mellom omsetning og rapporterte oppdrag for utvalget fra 2020.

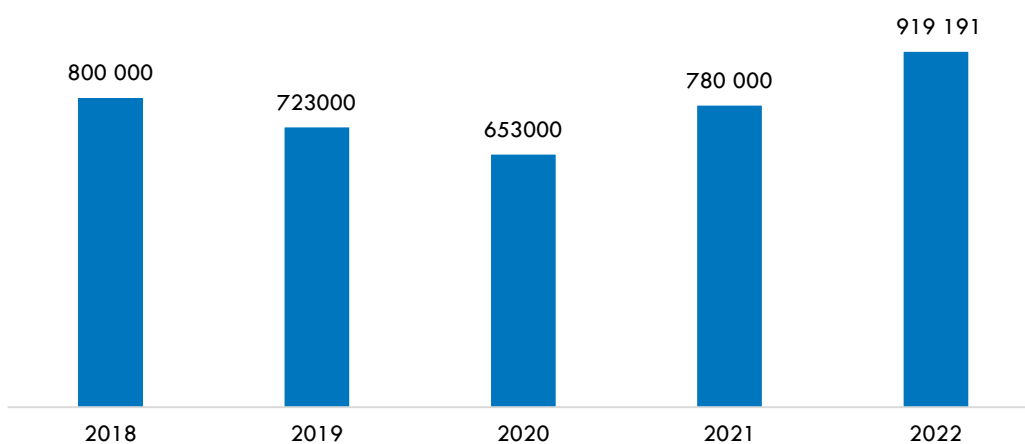
¹⁰ Innrapporterte oppdrag fra kommunale formidlere, private formidlere, statlige formidlere med egenregi og/eller innkjøpsordning

2. Antall tolkeoppdrag og fordeling på språk og sektorer

I dette kapittelet beskriver vi bruken av tolketjenester på ulike språk og sektorer. Vi gir først et anslag på totalt tolkebehov innenfor offentlig sektor i 2022. Deretter presenterer vi de mest brukte tolkespråkene, før vi gir en oversikt over andel oppdrag på språk hvor det finnes kvalifiserte tolker (minst én kvalifisert tolk i Nasjonalt tolkeregister, inkludert norsk tegnspråk/tolking for døvblinde/norsk skriveolking). Til slutt viser vi et anslag på hvordan tolkebehovet fordeler seg på ulike sektorer innenfor det offentlige.

I 2022 anslår vi den totale oppdragsmengden for talespråk til 919 191 oppdrag i offentlig sektor (Figur 2-1). Oppdragsmengden for talespråk i 2022 utgjør en vekst på omtrent 18 prosent (en økning på 139 191 oppdrag), sammenlignet med estimert tolkeoppdrag for 2021 (780 000 oppdrag). Tilsvarende var veksten i oppdragsmengden for talespråk fra 2022 til 2020 og fra 2022 til 2019 på henholdsvis 14 prosent (en økning på 266 191 oppdrag) og 27 prosent (en økning på 196 191 oppdrag). Over en femårsperiode fra 2018 til 2022, har oppdragsmengden økt med 119 191 oppdrag, som tilsvarer en vekst omtrent 15 prosent.

Figur 2-1: Estimert oppdragsmengde for talespråk 2018-2022

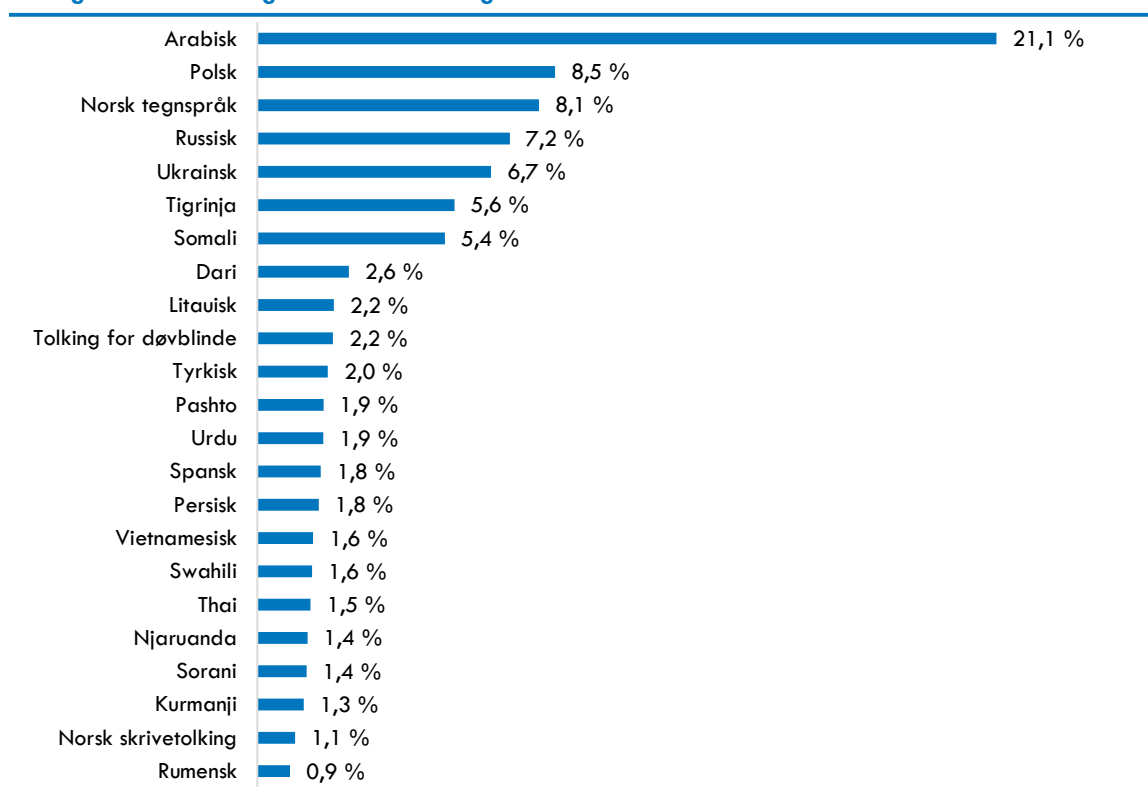
Kilde: Rapporteringsskjema fra respektive år.

2.1 Språkfordeling

Hvert år tolkes det på en rekke språk i offentlig sektor. I vårt utvalg for 2022 er det til sammen 115 språk som enten har én registrert tolk i Nasjonalt tolkeregister, et gjennomført tolkeoppdrag eller begge deler (se vedlegg A). Det ble videre gjennomført tolkeoppdrag på 36 språk som ikke har tolk oppført i tolkeregisteret. De 20 språkene det ble gjennomført flest tolkeoppdrag på utgjør omtrent 87 prosent av alle gjennomførte tolkeoppdrag i 2022. (Figur 2-2). Arabisk er fortsatt det mest etterspurte tolkespråket i Norge. Rett under 24 prosent av alle oppdragene på talespråk ble gjennomført mellom arabisk og norsk (hvis vi inkluderer norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skriveolking i totalt antall tolkeoppdrag, faller denne prosentandelen til 21 prosent). Deretter følger polsk, russisk, ukrainsk, tigrinja, somali, dari, litauisk, tyrkisk og pashto som de mest brukte talespråkene i 2022. I tillegg ble det gjennomført 73 000 oppdrag for døve, hørselshemmede og døvblinde gjennom NAVs formidling av tolketjenester til disse brukerne. Oppdragene omfatter både tegnspråktolking, skriveolking og tolk-ledsaging.

Tidspunktet for arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK 2022 sammenfaller med den pågående Ukraina-konflikten. Det er tydelig at oppdragsveksten langt på vei drives av økningen i behovet for ukrainsk og russisk tolk. Ukrainsk alene står for en økning på 10 661 prosent (69 213 estimerte oppdrag i 2022), mens russisk har en økning på 324 prosent (74 836 estimerte oppdrag i 2022). Utsiktene vi har til fremtidig vekst i språkene er derfor usikker. Det vi observerer jevnt over er at språkfordelingen har jevnet seg ut. Dette skyldes trolig datafordelingen, der tendensen er at de større språkene nå står for en mindre andel av veksten i tolkeoppdrag. Denne trenden kan bli ytterligere tydeligere etter hvert som tilfanget av data blir større og nye språk kommer til.

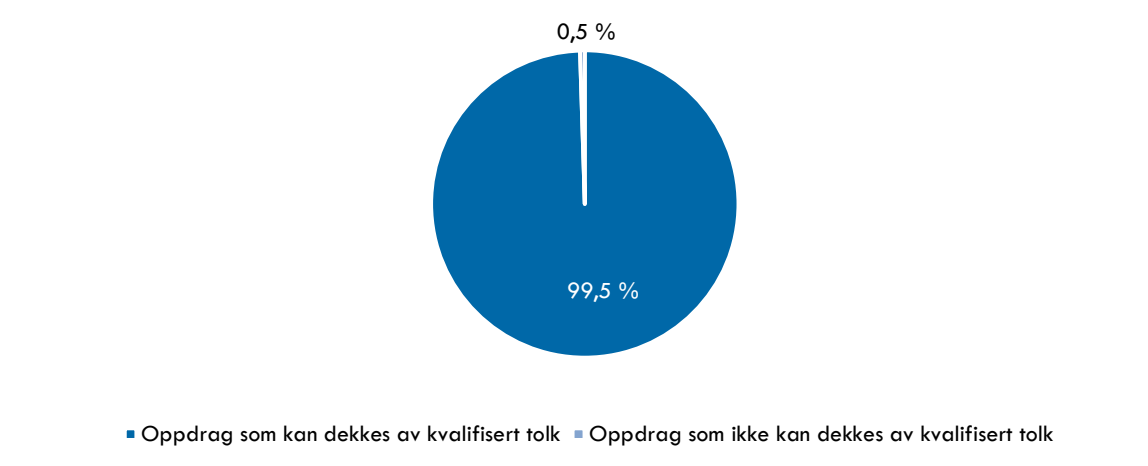
Figur 2-2 De mest efterspurte talespråkene for tolking i offentlig sektor i 2022, inklusivt norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skriveolking

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolkebyråer og private tolketjenester. Andel av rapporterte gjennomførte oppdrag for 2022. **Note:** Norsk tegnspråk, tolking for døvblinde og norsk skriveolking omfatter oppdrag gjennomført via NAVs formidling av tolketjenester for døve og hørselshemmede.

Nesten alle tolkeoppdrag i 2022 ble gjennomført på språk hvor det finnes minst én kvalifisert tolk i Nasjonalt tolkeregister. Av Figur 2-3 fremkommer det at om lag 99,5 prosent av de innrapporterte oppdragene kan gjennomføres på språk som har minst én kvalifisert tolk. Motsatt er det omtrent 0,5 prosent av oppdragene som ikke kan gjennomføres med kvalifisert tolk.

Figur 2-3 Andel innrapporterte oppdrag på språk med og uten kvalifiserte tolker i 2022

Kilde: Utfyllt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Kvalifiserte tolker er definert som språk hvor det finnes minst én kvalifisert tolk i Nasjonalt tolkeregister, inkludert også norsk tegnspråk, norsk skriveolking og tolking for døvblinde.

2.2 Sektorfordeling

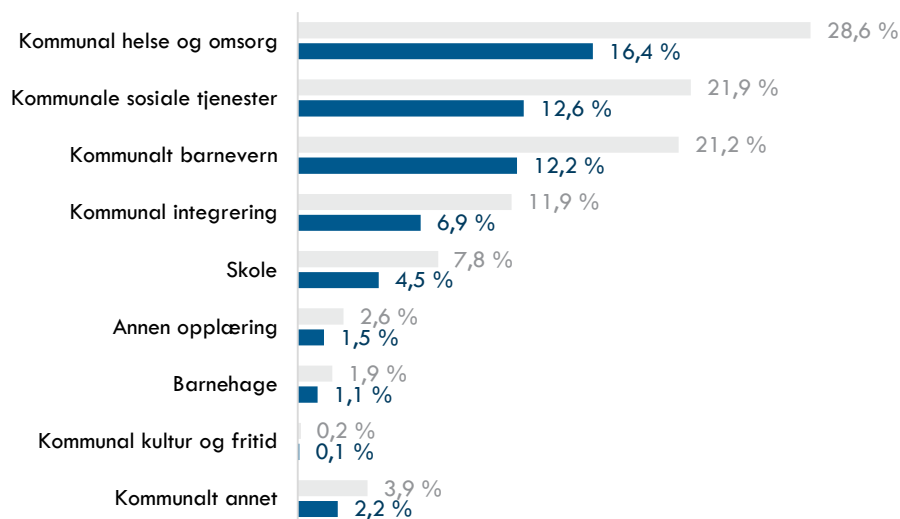
For å anslå sektorfordeling for tolkebehov innenfor offentlig sektor, støtter vi oss på flere datakilder. For enkelte sektorer besitter vi rapportering fra aktører med bestilling av tolketjenester i egenregi, som alene gir et anslag på hele sektorens behov for tolketjenester. For private og kommunale tolkeformidlere og har vi ikke data for sektorvis fordeling av oppdragene, men vi antar at kommunale tolketjenester bare unntaksvis formidler oppdrag til tjenester utenfor kommunal sektor. For de private tolkeformidlerne og for tolker som tar oppdrag direkte for kommunale oppdragsgivere, registreres leverandørens fakturerte tjenester i kommunalt leverandørregister, som vi kan bruke til å anslå fordeling av oppdrag innenfor kommunal sektor. I alt inneholder leverandørregisteret for 2021 data for en oppdragsverdi på omtrent 170 millioner kroner. Dersom vi tar hensyn til at kommunale tolketjenester står utenfor registeret, men i all hovedsak formidler oppdrag til kommunal sektor, får vi et totalt anslag på 435 000 oppdrag innenfor kommunal sektor i 2021. Dette representerer omtrent 56 prosent av vårt totale anslag for offentlig sektor samme år. Innenfor kommunal sektor viser kommunalt leverandørregister at oppdragene fordeler seg i henhold til Figur 2-4. Helse og omsorg står for den største delen av behovet (29 prosent). Sosialtjenester og barnevern står også for mer enn 20 prosent. Integrering representerer omtrent 12 prosent av behovet, mens skole, annen opplæring og barnehage står for henholdsvis 8, 3 og 2 prosent. Kultur og fritid representerer mindre enn 1 prosent av det kjente behovet i kommunal sektor.

Når det gjelder fordeling av tolkebehov innenfor øvrig offentlig tjenesteyting og forvaltning, har vi oppdaterte data for 2022, men likevel flere mangler i informasjonsgrunnlaget enn for kommunesektoren. Basert på deres egen rapportering, og våre anslag på samfunnets totale behov i 2022, finner vi at Oslo politidistrikt sammen med Politiets utlendingsenhet (PU) står for 0,8 prosent av totalbehovet. For politiet for øvrig, har vi ikke hatt mulighet til å skille mellom de oppdragene som er dekket av politiets egenregiløsninger og de som er formidlet til politiet av private formidlingstjenester. Derfor utgår det samlede anslaget for politiet fra sektorfordelingen for tolkebehovet innenfor offentlig sektor.

Sykehusene og spesialisthelsetjenesten står for en vesentlig del av tolkebehovet i Norge. Innrapporterte tolkeoppdrag fra Tolkesentralen ved OUS, Lovisenberg diakonale sykehus inkl. Diakonhjemmet og Sykehusinnkjøp står alene for over 18 prosent. Vi kjenner også domstolenes oppdragsbehov for 2022, som utgjør 1,1 prosent av det totale behovet. Som følge av et lavt antall asylintervjuer, har også behovet for tolketjenester i UDI vært relativt lavt i 2022. Oppdragsantallet hos UDI utgjør 0,2 prosent av vårt anslag på samfunnets totale behov (Figur 2-5).

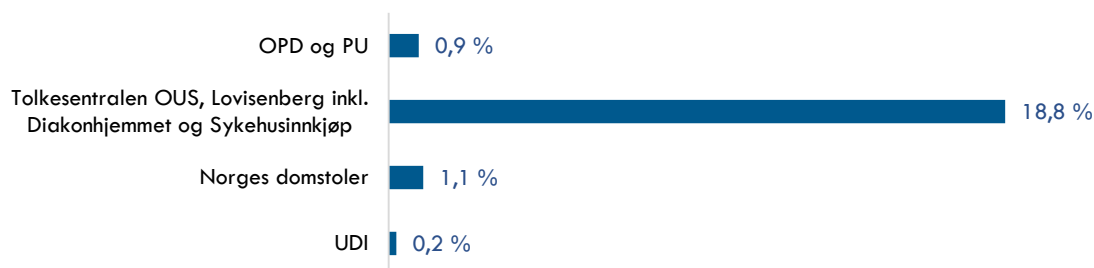
Oppdragenes varighet varierer mye både innad i og mellom sektorene. Fra tidligere undersøkelser vet vi at flere av sektorene vi løfter frem her i gjennomsnitt har særlig langvarige oppdrag som legger beslag på en stor del av tolkenes samlede kapasitet. I total tolketid utgjør sykehusene og spesialisthelsetjenestens behov da 16,5 prosent av samfunnets totale behov, mens Norges domstoler står for nesten 12 prosent av tolkebehovet. Andelene innenfor kommunal sektor påvirkes bare i begrenset grad av beregning etter antatt tolketid fremfor antall oppdrag (Figur 2-6).

Figur 2-4: Sektorfordeling for kommunale tolkeoppdrag

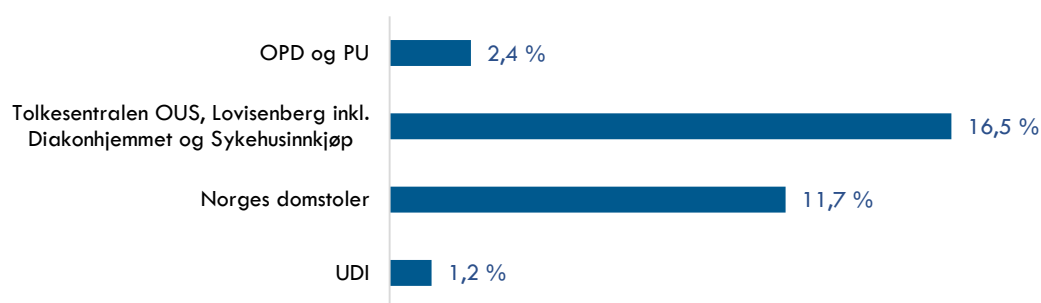
Kilde: Kommunalt leverandørregister og anslag på totalt antall tolkeoppdrag for 2021. Grå søyler indikerer andeler av oppdragsvolum i kommunal sektor, mens blå søyler representerer andeler av anslått totalt oppdragsvolum i offentlig sektor.

Figur 2-5: Oppdragsandeler for andre offentlige virksomheter

Kilde: Rapporterte oppdrag fra aktørene selv og fra private tolketjenester. Andeler av anslag på totalt oppdragsvolum i offentlig sektor.

Figur 2-6: Andeler justert for gjennomsnittlig gjennomføringstid per oppdrag

Kilde: Rapporterte oppdrag fra aktørene og antatt gjennomsnittlig varighet per oppdrag fra OE-rapport 2022-5: «Organisering av fjertolking og tolkeformidling i offentlig sektor». Andeler av total oppdragsvarighet i offentlig sektor.

2.3 Begrensninger ved språkanalyser

2.3.1 Sjeldne språk og språkkombinasjoner

Språkene som fremkommer i statistikken som presenteres i denne rapporten, er de språkene som kommer frem gjennom rapporteringen av tolkeoppdrag. Det kan derfor være noen språk og språkkombinasjoner, som ikke nevnes, hvor det vil være behov for tolking, men man ikke finner noen tolk til oppdraget. Dette kan for eksempel skyldes at det ikke finnes personer i Norge som behersker den aktuelle språkkombinasjonen.

For å få bedre innsikt i tolkeoppdrag mellom norsk/andre lands tegnspråk og mellom andre språk enn norsk/norsk tegnspråk, har vi vært i kontakt med ressursmiljøer for syn og hørsel i kommuner og forskningsmiljøer i Norge. Hverken ressursmiljøene eller forskningsmiljøene fører statistikk på disse oppdragstypene, men deres beskrivelser av hvordan de arbeider i møte med tegnspråklige fra andre land, gir et inntrykk av brukerreiser for tolketilbudet.

Tolketjenesten ved NAV Hjelpemiddelsentral for døve og døvblinde formidler tegnspråktolking på norsk tegnspråk med brukertilpasninger. Forskningsmiljøene forteller at de er kjent med at en del av tolkene ved NAV oversetter også fra engelsk tale til norsk tegnspråk, mest sannsynlig i forbindelse med bruk av tolk i arbeidsliv og utdanning. De sier videre at kompetansen knyttet til å løse slike oppdrag sannsynligvis er mangelfull ettersom det ikke finnes egne kvalifiseringsløp eller spesialiseringer for å utvikle slik kompetanse, og det er få personer med sterk nok språkkompetanse på både engelsk talespråk og norsk tegnspråk. Omfanget av slike oppdrag er imidlertid ukjent.

Rådgivningskontoret for syn og hørsel i Oslo kommune formidler at de møter nyankomne døve fra mange land, som står uten et tilbud om tolking på sitt lands tegnspråk. Et nylig eksempel er døve ukrainske flyktninger i Norge, hvor man har måttet benytte andre hørende flyktninger fra Ukraina med utdannelse som tegnspråktolk til tolking. Tolketjenesten i Oslo har opprettet en avtale med en av disse. Fordi vedkommende ikke snakker engelsk, fordrer dette at man også bestiller ukrainsk talespråktolk. Deres generelle inntrykk er at døve fra særlig afrikanske land, ikke har lært seg tegnspråk i oppveksten og trolig heller ikke vil kunne nyttiggjøre seg av en tolk i eget lands tegnspråk. På den andre siden vil døve fra Sri Lanka og Pakistan i større grad kunne dra nytte av en tegnspråktolk på sitt eget lands tegnspråk ved tilbud om dette.

I Trondheim ved Ressurscenter for hørsel og syn forteller de at for å benytte tegnspråktolker fra NAV må det foreligge et vedtak på tolk, med unntak av tilfeller der det kreves akutt helsehjelp. I søknader om å få vedtak om tolk, vurderes søker ut fra sin kompetanse i norsk tegnspråk før retten til tolk trer i kraft. Dette betyr at kommunen møter tegnspråklige innvandrere, asylsøkere og flyktninger før NAV tolketjenesten gjør. Kommunene forsøker så langt det lar seg gjøre å skape en felles forståelse/kommunikasjon sammen med andre kommunale aktører, slik som skolen, for å kunne bistå fram til vedtak på tolk. Ressurscenteret for syn og hørsel forteller videre at det i noen tilfeller er blitt brukt tegnspråklige tolker, som opererer på frivillig basis, gjennom kvalifiseringscenteret for innvandrere (INN). Disse frivillige tolkene har kommet fra Syria og Eritrea.

2.3.2 Samiske språk

Det er fortsatt krevende å innhente data fra offentlige organer og andre om tolkebehov på samiske språk, og det er grunn til å tro at tolkebehovet på de samiske språkene er større enn det som har kommet frem i de tidligere statusrapportene. For rapporteringsåret 2022, har vi hatt dialog med Samisk høgskole (Sámi allaskuvla), som parallelt med vårt oppdrag gjennomfører en kartlegging av behovet på samiske språk. Samisk høgskole arbeider med en bredere rapport om tolkingen på samisk som skjer og ikke skjer i dag, samt hvilken kompetanse det er behov for at tolkene på samiske språk har og hvilke ferdigheter de bør beherske. Mye av deres kartleggingsarbeid vil være relevant også inn i arbeidet med Tolkemonitor SPRÅK. Funnene fra arbeidet ved Samisk høgskole vil først foreligge i løpet av høsten 2023, og vi har derfor utelatt samiske språk fra analyser av dekningsgrad i årets rapport.

Selv om det er vanskelig å kvantifisere behovet for tolk på samiske språk, trekker arbeidsgruppen ved Samisk høgskole frem noen utfordringer knyttet til tolkemangel i de samiske språkene. Samisktalende som kun behersker norsk talespråk i noen grad, som ikke får tilgang på tolk, kan risikere å få dårligere kvalitet i kommunikasjonen. Dette kan videre gå utover kvaliteten på tjenestetilbudet fra det offentlige og hensyn til

likebehandling, rettssikkerhet, liv og helse. Dette gjelder også i tilfeller hvor familiemedlemmer eller andre ikke-kvalifiserte tolker brukes som erstatning for kvalifiserte tolker i møte med det offentlige tjenesteapparatet.

Det er nærliggende å anta at det særlig er den eldre delen av befolkningen som ikke får dekket sitt tolkebehov, men utbredelsen av de språklige utfordringene fremstår som usikker. Usikkerheten skyldes blant annet at mange samiskspråklige antas å underrapportere eget behov for tolk, ettersom forventningene til kvalitet på kommunikasjon med det offentlige og tilgang på tolketjenester er lave. Den antatte underdekningen kommer også til uttrykk gjennom at flere av de kvalifiserte tolkene på samiske språk ikke er synlige i Nasjonalt tolkeregister. Dette skyldes at kapasiteten til disse tolkene allerede er bundet opp og at de dermed er i begrenset grad tilgjengelige for oppdragsforespørsler. Siden det finnes et begrenset antall tolker er det også en antatt lav dekningsgrad sammenlignet med det antatte behovet. Videre innebærer et lavt antall tilgjengelige tolker at det finnes få eller ingen alternativer i tilfeller hvor det eksisterer en personlig relasjon mellom den tilgjengelige tolken og den samiskspråklige, som sannsynligvis er med på å forsterke behovet for flere tolker.

3. Behov for dispensasjonsadgang

Tolkeloven, som ble innført med virkning fra 1. januar 2022, setter krav til at tolkeoppdrag som bestilles av offentlige organer skal gjennomføres av kvalifisert tolk. Historisk har en høy andel av oppdragene vært gjennomført med ukvalifiserte tolker. Fram til 31. desember 2026 er det dispensasjon fra kravet om å bruke kvalifisert tolk. Kravet om å bruke kvalifisert tolk vil gjelde fullt ut først etter en overgangsperiode på fem år etter lovens ikrafttredelse, det vil si 1. januar 2027. Behovet for en slik overgangsperiode har sammenheng med behovet for å få en bedre dekning av kvalifiserte tolker innenfor språk hvor vi i dag har relativt store underdekkede behov. Behovet for flere kvalifiserte tolker gjelder både for språk hvor det finnes få eller ingen kvalifiserte tolker, og for språk med spesielt store tolkebehov.

3.1 Språk uten kvalifiserte tolker i Nasjonalt tolkeregister

Vi finner totalt 36 språk med innrapporterte tolkeoppdrag i 2022, som står uten oppføringer av kvalifiserte tolker (nivå A-E) i Nasjonalt tolkeregister (Tabell 3-1). Av disse, er det 12 av språkene som står med under 10 registrerte oppdrag.

Tabell 3-1 Oversikt over talespråk med rapporterte tolkeoppdrag som ikke har kvalifiserte tolker i 2022. Estimert antall oppdrag i parentes.

Nuer	(1882)	Ganda	(72)	Hausa	(27)	Telugu	(5)
Rohingya	(675)	Bambara	(66)	Kazakhisk	(16)	Yoruba	(5)
Karen	(529)	Dansk	(58)	Gujarati	(13)	Katalansk	(3)
Khmer	(260)	Afar	(48)	Susu	(11)	Afrikaans	(2)
Akan	(212)	Slovensk	(45)	Fulansk	(10)	Balutsji	(2)
Dinka	(195)	Atsjoli	(32)	Lao	(10)	Ga	(2)
Mandingo	(184)	Malayisk	(30)	Tadsjikisk	(6)	Gassisk	(2)
Indonesisk	(144)	Turkmensk	(30)	Zaghawa	(6)	Lulesamisk	(2)
Anuak	(138)	Romanes	(29)	Ingusjisk	(5)	Tshiluba	(2)

Kilde: Uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister, 1. mai 2023. I tabellen angir vi språk med rapporterte oppdrag, men hvor vi ikke finner oppføringer av kvalifiserte tolker på noe nivå i Nasjonalt tolkeregister. Sortert etter antall oppdrag, fra flest til færrest.

3.2 Dekningsgrad kvalifiserte tolker per språk

For å kunne belyse dekningsgraden med hensyn til kvalifiserte tolker på hvert språk, benytter vi et uttrekk for alle oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Vi definerer dekningsgrad som forholdet mellom antall kvalifiserte tolker per språk multiplisert med antatt antall oppdrag en tolk kan gjennomføre per år, og oppdragsmengden for det gitte språket. Dersom et språk har relativt få kvalifiserte tolker i forhold til antall oppdrag, gir det en indikasjon på at dekningsgraden er lav. Videre skiller vi mellom underdekning (dekningsgrad mindre enn 100 prosent) og full dekning (dekningsgrad større enn eller lik 100 prosent).

Hvorvidt vi anslår at et språk har underdekning eller full dekning avhenger av fire faktorer:

- Antall oppdrag
- Antall kvalifiserte tolker
- Antall oppdrag per kvalifiserte tolk (kapasitet)
- Kvalifikasjonskrav

Anslått oppdragsmengde (punkt 1) er et resultat av dataanalysen som er beskrevet i kapittel 2. Antall kvalifiserte tolker (punkt 2) er hentet fra Nasjonalt tolkeregister. Antall oppdrag én tolk kan gjennomføre per år (punkt 3) antas å være 345 per år, som er litt høyere enn i våre tidligere beregninger der vi har lagt til grunn en makskapasitet på 300 oppdrag. Antakelsen om makskapasitet på 345 oppdrag per tolk, er gjort med utgangspunkt i følgende beregning. Beregningen baserer seg på at et normalarbeidsår har

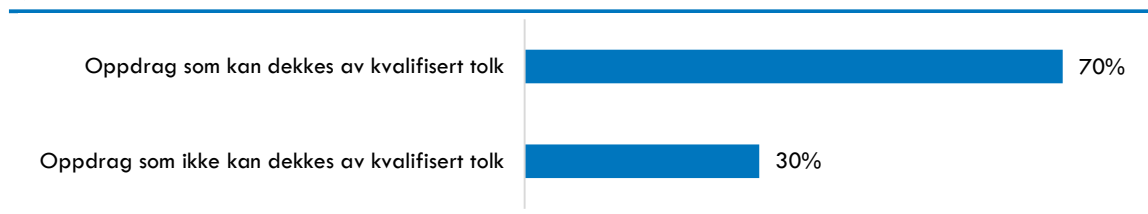
230 arbeidsdager. IMDi forutsetter at en tolk kan dekke 1,5 tolkeoppdrag per arbeidsdag, som medfører tilnærmet 345 tolkeoppdrag per år. Fra årets rapportering ser vi at 69 % av oppdragene er fjerntolking (telefon og skjerm), og 31 % er fremmøtetolking. Antatt gjennomsnittlig medgått tid per fjerntolkingsoppdrag er 1 honorert time, og gjennomsnittlig medgått tid per fremmøtetolkingsoppdrag er 4 honorerte timer inkludert reise og tolking. Dette medfører at 345 tolkeoppdrag per år vil utgjøre 669 honorerte timer: 238 fjerntolkingsoppdrag á 1 time og 108 fremmøtetolkingsoppdrag á 4 timer. Omtrent 669 honorerte arbeidstimer utgjør tilnærmet 34% av et normalt årsverk på 1950 timer. Med honorarsatser omkring salærsats ville det utgjort en inntekt på rundt 610 000 kr i året (salærsats 912 kr for 669 timer).

Mens dekningen på hvert talespråk er ulik med hensyn på tolkebehov og tilgang på kvalifiserte tolker, er dekningen innenfor tolking for døve, hørselshemmede og døvblinde imidlertid relativt god. I tolking for døve, hørselshemmede og døvblinde, benyttes i svært liten grad ufaglærte tolker. For disse oppdragstypene, finner vi at det er 561 kvalifiserte tolker med bachelorgrad eller annen kortere tolkeutdanning fra universitet/høgskole.¹¹

3.2.1 Nivå A-E

Når vi beregner dekningsgraden for tolker som har kvalifikasjon A til E, og forutsetter at en tolk kan gjennomføre 345 tolkeoppdrag per år, finner vi totalt 20 språk som kan være underdekket (56 dersom vi inkluderer språk uten kvalifisert tolk, se Figur 3-2. 70 prosent av alle oppdrag kan dekkes av kvalifisert tolk med kvalifikasjon A-E (Figur 3-1).

Figur 3-1: Andel oppdrag på talespråk som kan dekkes og ikke kan dekkes med kvalifisert tolk (nivå A-E) i 2022

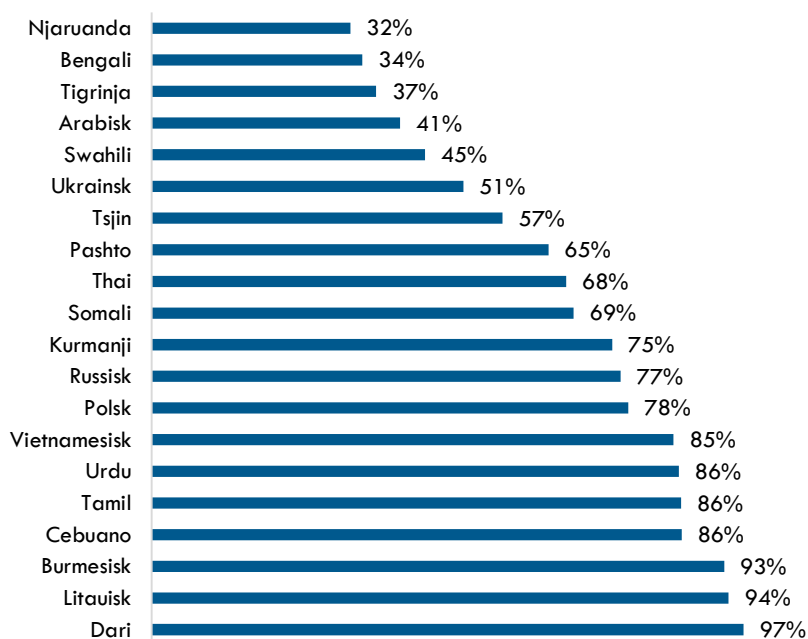
Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Samiske språk er utelatt fra denne beregningen (se egen omtale i avsnitt 2.3.2)

Figur 3-2 presenterer anslag på dekningsgrad for de språkene hvor vi har én eller flere oppføringer i Nasjonalt tolkeregister, men hvor vi likevel beregner en underdekning. Njaruanda og bengali har en dekningsgrad på henholdsvis 32 prosent og 34 prosent. Dette tilsier at henholdsvis 32 prosent og 34 prosent av tolkeoppdragene kan dekkes av kvalifiserte tolker, mens 68 prosent og 66 prosent av oppdragene ikke kan dekkes på dette språket. Tigrinja, som har en stor andel tolkeoppdrag, har en dekningsgrad på 37 prosent. For dari beregner vi en dekningsgrad svært nær full dekning.

Figuren under viser andelen av oppdrag som kan dekkes av kvalifisert tolk for de språkene som har underdekning. I planlegging for å kvalifisere nye tolker, er det også interessant å se på restkapasiteten for de språkene hvor vi beregner full dekning.

¹¹ Et uttrekk fra tolkeregisteret per 1. mai 2023 viser at omtrent 10 prosent av tolkene er i kategori D, dvs. de har en tolkeutdanning som er kortere enn en bachelorgrad.

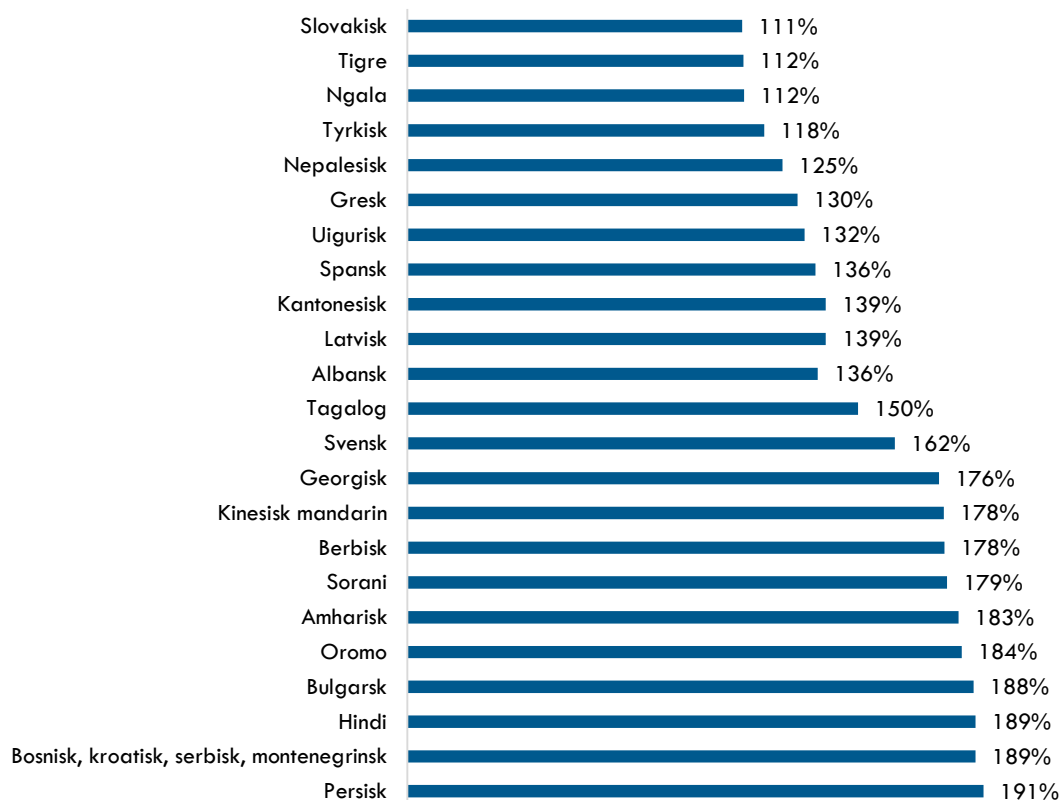
Figur 3-2: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for språk med underdekning

Kilde: Utfylte rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Språk med 0 prosent dekning er utelatt.

I Figur 3-3 presenteres derfor anslag på dekningsgraden for språk med dekning på mellom 100 og 200 prosent.

Figur 3-3: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for talespråk med restkapasitet på 0 til 100 prosent

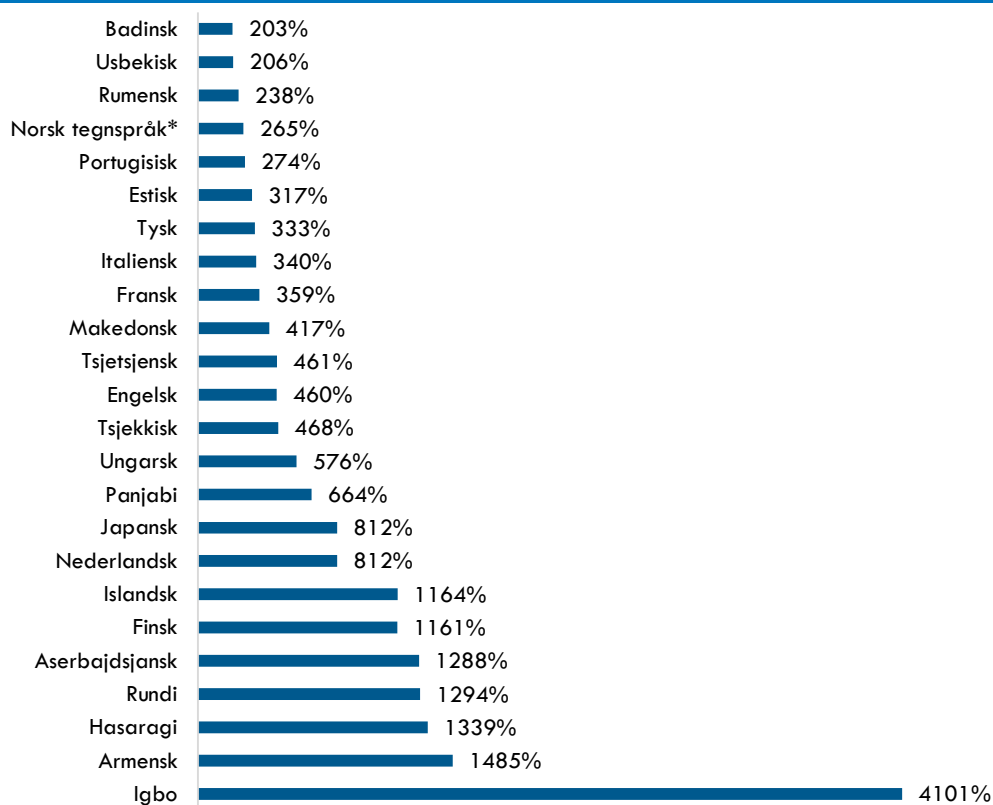

Kilde: Utfylt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

Av Figur 3-3 fremgår det at slovakisk er det språket som har lavest restkapasitet blant språk med overdekning (en dekningsgrad på 112 prosent). Dette indikerer at oppdragsmengden på slovakisk kan øke med opptil 12 prosent før språket vil kategoriseres som et språk som kan ha underdekning. Et tilsvarende resonnement kan trekkes for de andre språkene i listen. For eksempel kan tagalog få omtrent en dobling i oppdragsmengden med de tolkene de har i dag før de kan få underdekning, gitt at hvor tolk kan gjennomfører 345 årlige oppdrag.

I Figur 3-4 presenteres dekningsgraden for språk med dekning over 200 prosent. Dette er språk som tilsynelatende ikke har behov for å kvalifisere nye tolker i lang tid framover, gitt at det ikke skjer noe ekstraordinært. Alle språk i denne listen kan få en dobling i antall oppdrag, og fortsatt ha full dekning med tolker med kvalifikasjonsnivå E eller bedre.

Figur 3-4: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-E, for språk med mer enn 100 prosent restkapasitet og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

Kilde: Utfylt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.
*Norsk tegnspråk omfatter oppdrag med tegnspråktolking, skriveolking og tolking for døvblinde.

Språkene som fremgår av Figur 3-4, er de språkene hvor vi finner både en restkapasitet på over 100 prosent og flere enn tre oppførte tolker i Nasjonalt tolkeregister. Det er imidlertid også noen språk vi finner en prosentvis høy overdekning for, som ikke fremkommer av figuren over. Det gjelder for belarussisk, hebraisk og tibetansk som har én oppført tolk, samt bilin, koreansk, mongolsk, singalesisk og volof med to oppførte tolker hver. Disse språkene er også uten underdekning, men har samtidig oppført få (færre enn tre) tolker i Nasjonalt tolkeregister.

Når vi kategoriserer overdekning, tenker vi ikke nødvendigvis på det å ha oppført én, to eller tre tolker på et språk som overkapasitet på lik linje med språk som har flere kvalifiserte tolker. Behovet for tolk endrer seg stadig og det kan i mange tilfeller være verdifullt å ha tilgjengelige tolker på flere språk, særlig der tilgangen i utgangspunktet er knapp. Vi bruker derfor betegnelsen overdekning om språk som har flere enn tre tolker i Nasjonalt tolkeregister. Hvis grensen for overkapasitet ville vært definert som fire tolker istedenfor tre tolker, ville f.eks. igbo, som tilsynelatende har en svært høy overdekning, havnet rett under grensen for å bli kategorisert som et språk med overkapasitet.

3.2.2 Nivå A-D

Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle utføres av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D), vil dekningsgraden for hvert språk som har kvalifiserte tolker på nivå E reduseres. Det er totalt 47 språk som under denne betingelsen kan ha en underdekning av kvalifiserte tolker, sammenlignet med 20 i den første spesifikasjonen (nivå A-E). Dersom vi inkluderer språk uten kvalifiserte tolker på nivå A-E (Tabell 3-1), finner vi 83 språk kan ha en underdekning. Totalt anslår vi at omtrent 54 prosent av alle oppdrag kan være udekket dersom alle oppdrag skulle blitt utført av tolker med kvalifikasjonsnivå D eller høyere (Figur 3-5).

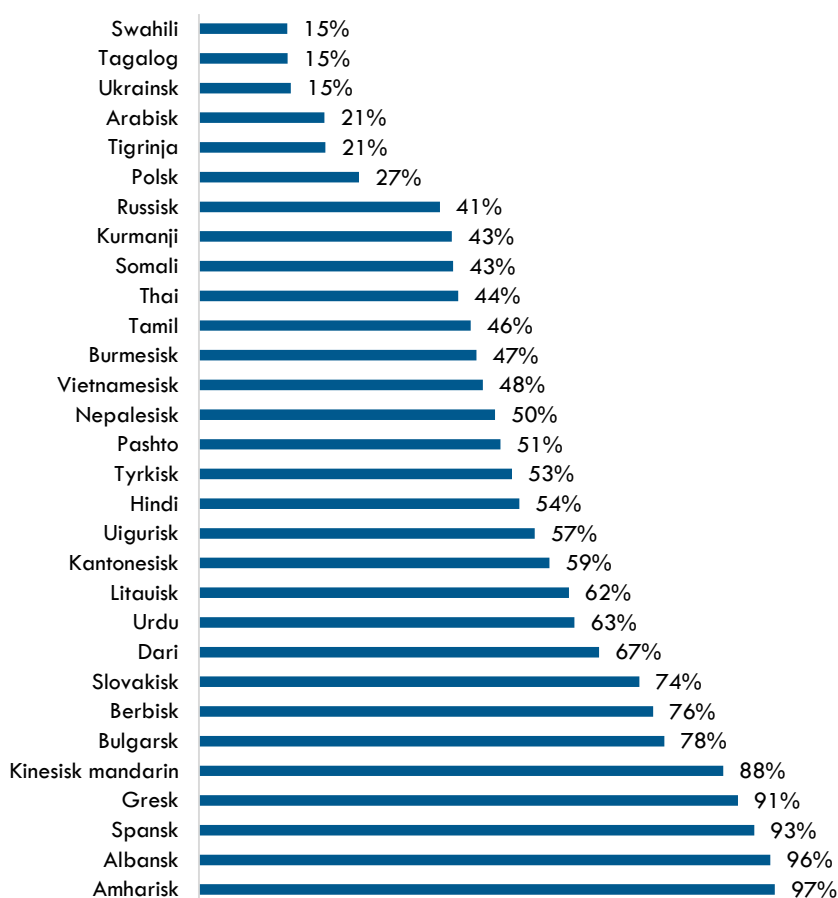
Figur 3-5: Andel oppdrag som kan dekkes og ikke kan dekkes med tolk tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D) i 2022

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Samiske språk er utelatt fra denne beregningen

På samme måte som for kvalifikasjonsnivå A-E, har vi analysert dekningsgraden som andel oppdrag i forhold til tilgjengelige tolkeoppdrag (Figur 3-6). Blant språkene med minst én tolk med kvalifikasjon D eller høyere, har fortsatt swahili lavest dekningsgrad, etterfulgt av tagalog, ukrainsk, arabisk, tigrinja og polsk. Disse språkene skiller seg ut som språk som har et stort behov for flere kvalifiserte tolker, dersom det er et ønske om at alle oppdrag skal kunne utføres av tolker som har tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon. Oppdrag på amharisk og albansk kan være tilnærmet fullt dekket av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå D eller bedre).

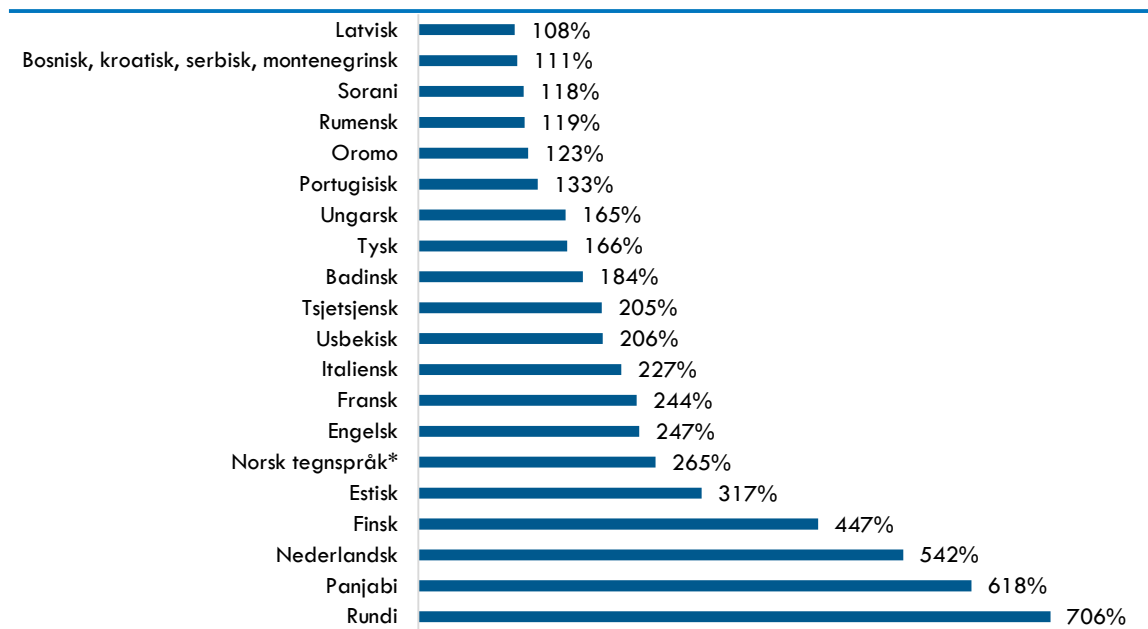
Figur 3-6: Dekningsgrad i prosent for kvalifikasjonsnivå A-D, for språk med underdekning

Kilde: Utfyllt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt Nasjonalt tolkeregister. Språk med 0 prosent dekning er utelatt.

Som for forrige delkapittel, har vi sett nærmere på dekningsgraden for språk med restkapasitet. Latvisk og bosnisk, kroatisk, serbisk og montenegrinsk har forholdsvis lav restkapasitet, men vil tåle en økning på henholdsvis 8 og 11 prosent i oppdragsmengde før de kan bli kategorisert som underdekket, gitt dagens tilgang på tolker med kvalifikasjonsnivå D eller bedre (Figur 3-7).

Figur 3-7: Dekningsgrad i prosent med kvalifikasjonsnivå A-D, for språk uten underdekning og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

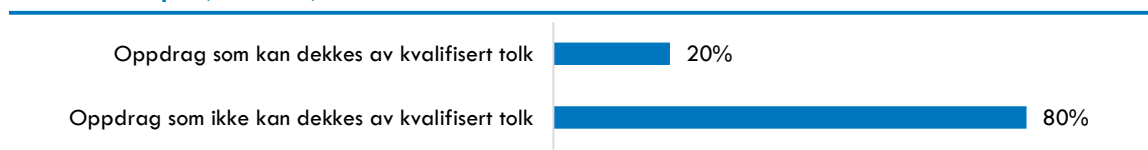
Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer og Nasjonalt tolkeregister. *Norsk tegnspråk omfatter oppdrag med tegnspråktolking, skriveolking og tolking for døvblinde.

I Figur 3-7 over presenteres de språkene hvor vi finner både en restkapasitet og flere enn tre oppførte tolker på nivå D eller høyere i Nasjonalt tolkeregister. Også på dette nivået finner vi noen språk uten underdekning, men som ikke kommer frem av figuren over fordi de har få (mindre enn 3) oppførte tolker. I tillegg til belarussisk, hebraisk og tibetansk (med én tolk hver) og bilin, koreansk, mongolsk, singalesisk og volof (med to tolker hver), går armensk, aserbajdsjansk, japansk og tsjekkisk ut av oversikten når kvalifikasjonsnivået økes fra E til D. Igbo, som hadde en overkapasitet på over 4000 prosent på nivå A-E, har også falt ut av denne listen ved økt kvalifikasjonsnivå.

3.2.3 Nivå A-C

Dersom alle tolkeoppdrag på hvert språk skulle utføres av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (nivå A-C), er det ytterligere 20 språk som kan kategoriseres som underdekket, sammenlignet med kvalifikasjonsnivå A-D. Det er kun 7 talespråk som har full dekning under disse betingelsene: engelsk, estisk, finsk, nederlandsk, tysk, ungarsk og volof. Til sammen sto disse språkene for i underkant av 13 000 tolkeoppdrag i 2022 (1,3 prosent av alle tolkeoppdrag, inkludert norsk tegnspråk). Totalt er det 36 språk hvor vi finner én eller flere kvalifiserte tolker på nivå E-D, men ikke med kvalifikasjonsnivå C eller bedre, og det ble formidlet i underkant 58 000 oppdrag på disse språkene. Vi anslår at omtrent 20 prosent av oppdragene i 2022 kan bli utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (Figur 3-8).

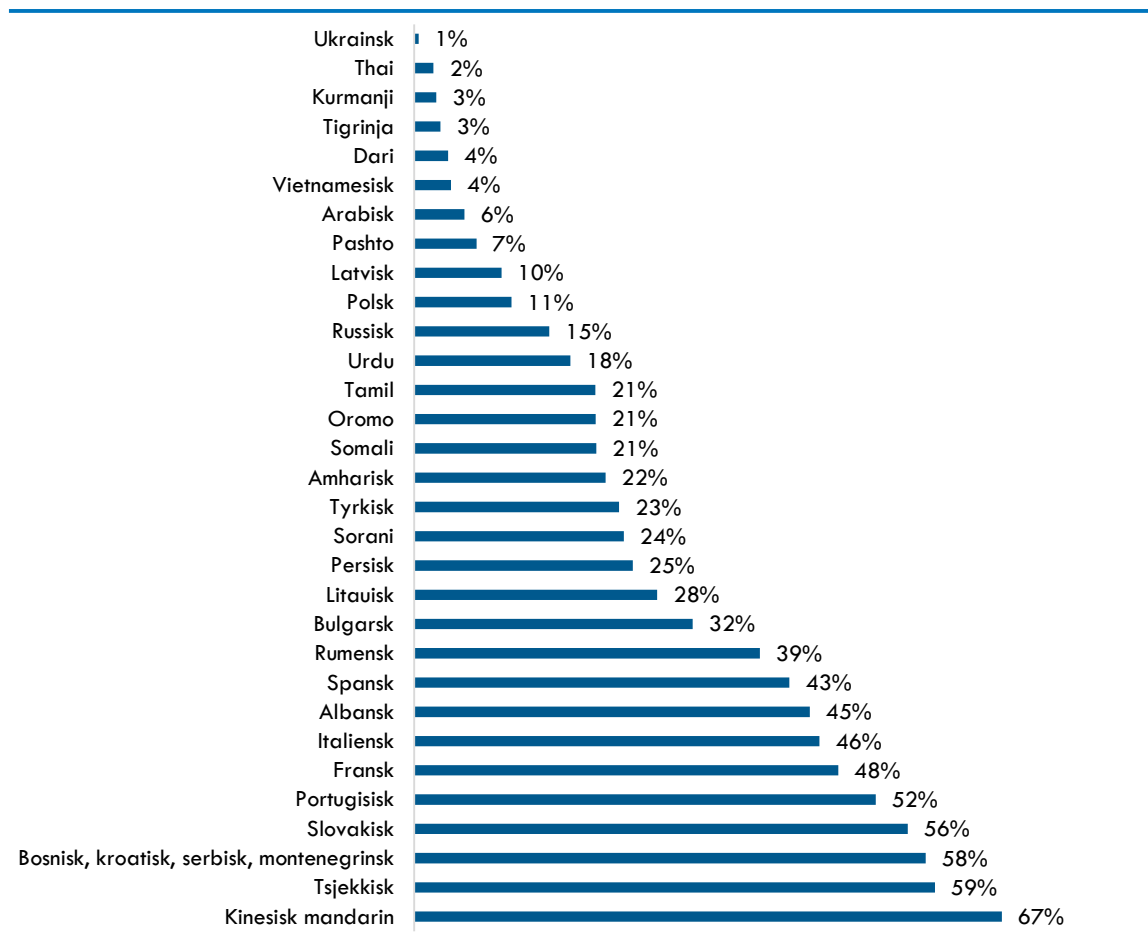
Figur 3-8: Andel oppdrag som kan dekkes og ikke kan dekkes av tolk med bachelor i tolking/eller statsautorisasjon (nivå A-C)

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Samiske språk er utelatt fra denne beregningen

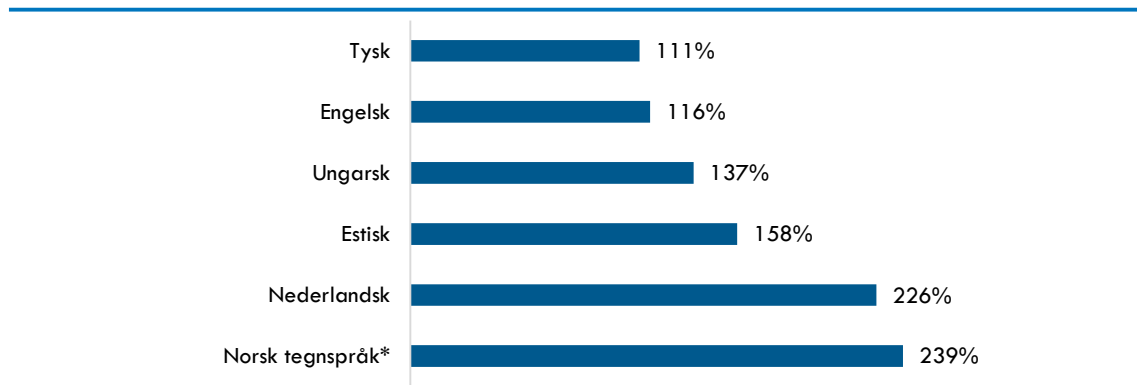
Figur 3-9 presenterer dekningsgraden for alle språk som har minst én kvalifisert tolk med kvalifikasjonsnivå C eller bedre. Det er 9 språk som har 10 prosent eller lavere dekningsgrad, som indikerer at over 90 prosent av oppdragene ikke kan dekkes av tolk med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon for disse språkene. Dette er ukrainsk, thai, kurmanji, tigrinja, dari, vietnamesisk, arabisk, pashto og latvisk. Dersom målet er at alle oppdrag skal kunne utføres av tolker som har bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, skiller disse språkene seg ut som språk med et stort behov for flere kvalifiserte tolker.

Figur 3-9: Dekningsgrad i prosent for tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, for språk med underdekning

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Språk med 0 prosent dekning er utelatt.

Figur 3-10: Dekningsgrad i prosent for tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, for tolker språk uten underdekning og flere enn tre tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. *Norsk tegnspråk omfatter oppdrag på tegnspråktolking, skriveolking og tolking for døvblinde.

Det er seks språk som har restkapasitet mellom 0 og 100 prosent på dette nivået (Figur 3-10). Blant språkene med overdekning, er tysk det språket som har lavest restkapasitet. Likevel kan det tåle en økning i oppdragsmengde på opptil 11 prosent før det kan bli kategorisert som et språk med underdekning. Estisk vil kunne tåle mer enn en dobling i oppdragsmengden, og fortsatt ha full dekning med tolker på kvalifikasjonsnivå C eller bedre. Nederlandsk og norsk tegnspråk (inkludert skriveolking og olking for døvblinde) er språk som tilsynelatende ikke har behov for å kvalifisere nye tolker i lang tid fremover, gitt at det ikke oppstår noen ekstraordinære hendelser.

Språkene som fremgår av Figur 3-10 er de språkene hvor vi finner en restkapasitet og som har flere enn tre oppførte tolker for med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon i Nasjonalt tolkereger. Når kvalifikasjonsnivået økes fra D til C, finner vi finsk som et nytt språk uten underdekning, men som fordi de har for få oppførte tolker ikke vises i figuren over. Finsk går dermed ut av oversikten ved økt krav til kvalifikasjonsnivå, på samme måte som tidligere for belarussisk, hebraisk og tibetansk, bilin, koreansk, mongolsk, singalesisk, volof, armensk, aserbajdsjansk, japansk og tjekkisk.

4. Behov for kvalifiseringstilbud

I kapittel 3 presenterte vi dekningsgrad per språk definert som antatt kapasitet som andel av oppdragsmengde. Språk med relativt få kvalifiserte tolker i forhold til antall oppdrag indikerer en lav dekningsgrad, som kan skyldes både at det er lite tilgjengelige kvalifiserte tolker eller at det er en forholdsvis stor oppdragsmengde innenfor et språk, slik at det ikke nødvendigvis er en direkte sammenheng mellom anslag på underdekning og behov for kvalifisering av nye tolker. I dette kapittelet gir vi en oversikt over behovet for kvalifiserte tolker per språk, som vil være en bedre indikasjon for prioritet med hensyn på behov for kvalifiseringstilbud.

4.1 Språk uten kvalifiserte tolker

Rapporteringen av oppdrag for 2022 viser at kun ni språk uten oppføringer i Nasjonalt tolkeregister utløser et årlig behov for mer enn 100 tolkeoppdrag. Disse språkene er nuer, rohingya, karen, khmer, akan, dinka, mandingo, indonesisk og anuak. Blant språkene hvor vi finner innrapporterte oppdrag, men ingen oppføringer i Nasjonalt tolkeregister, er det særlig ett språk som peker seg ut med et vesentlig behov for tolk: nuer er det største av disse med 1 822 estimerte antall oppdrag, og har et behov for seks tolker for å kunne dekke oppdragsmengden. Rohingya og karen sto for henholdsvis for 675 og 529 oppdrag i 2022. Utenom disse språkene var behovet mindre enn 345 oppdrag for alle språk uten oppføring i tolkeregisteret, og oppdragene på disse språkene vil kunne dekkes med én tolk (se Figur 4-1).

Figur 4-1: Udekket behov (antall tolker) per talespråk uten oppføringer i Nasjonalt tolkeregister i 2022

Nuer	(6)	Ganda	(1)	Hausa	(1)	Telugu	(1)
Rohingya	(2)	Bambara	(1)	Kazakhisk	(1)	Yoruba	(1)
Karen	(2)	Dansk	(1)	Gujarati	(1)	Katalansk	(1)
Khmer	(1)	Afar	(1)	Susu	(1)	Afrikaans	(1)
Akan	(1)	Slovensk	(1)	Fulansk	(1)	Balutsji	(1)
Dinka	(1)	Atsjoli	(1)	Lao	(1)	Ga	(1)
Mandingo	(1)	Malayisk	(1)	Tadsjikisk	(1)	Gassisk	(1)
Indonesisk	(1)	Turkmensk	(1)	Zaghawa	(1)	Lulesamisk	(1)
Anuak	(1)	Romanes	(1)	Ingusjisk	(1)	Tshiluba	(1)

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt uttrekk fra Nasjonalt tolkeregister. I tabellen angir vi antallet behovet for nye tolker er for å dekke oppdragene per språk. Sortert etter antall kvalifiseringsbehov av tolker, fra flest til færrest.

4.2 Behov for kvalifisering innenfor andre språk

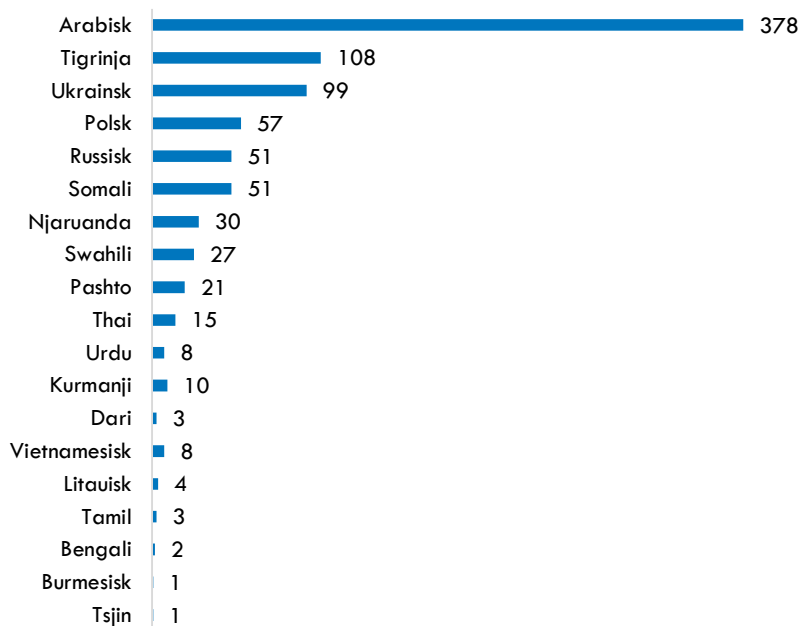
Nedenfor presenteres underdekning i antall oppdrag per språk hvor vi finner oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Forutsetningene er de samme som i kapittel 3, men forskjellen er at det nå er antall udekkede oppdrag, og ikke dekningsgrad målt i andeler, som ligger til grunn for rangeringen av språk. Vi skiller igjen på kvalifikasjonsnivå A til E, A til D og A til C.

4.2.1 Rangering av underdekning for nivå A-E

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med nivå E eller høyere, er det anslått totalt 299 822 tolkeoppdrag som ikke kan dekkes av kvalifisert tolk, som er en reduksjon fra 2021 (325 000 oppdrag som ikke kan dekkes). Dette utgjør omtrent 30 prosent av alle oppdrag i 2022. Underdekning på arabisk er i stor grad driveren bak, hvor vi anslår omtrent 130 171 oppdrag som ikke kan dekkes av kvalifiserte tolker.

Figur 4-2 gir en oversikt over hvor stort dekningsunderskuddet er i antall tolker for de ulike språkene. Anslagene forteller hvor mange flere tolker med kvalifikasjonsnivå A-E som kreves for å kunne oppnå full dekning. Tigrinja er språket etter arabisk med flest anslåtte oppdrag som ikke kan dekkes, slik det også var i 2021. For at vi skulle kunne ha beregnet full dekning for oppdrag på tigrinja, måtte vi ha registrert ytterligere 108 oppføringer i Nasjonalt tolkeregister, forutsatt at én tolk gjennomfører 345 tolkeoppdrag per år. For ukrainsk og polsk måtte vi hatt henholdsvis 99 og 57 flere kvalifiserte tolker (nivå A-E) for å kunne beregnet full dekning. Av de underdekkede språkene ville burmesisk og tsjin blitt kategorisert med full dekning med én ekstra tolk, mens bengali hatt full dekning med ytterligere to tolker.

Figur 4-2: Språk som bør prioriteres til tospråktesten – anslag på dekningsunderskudd (antall tolker) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå A til E

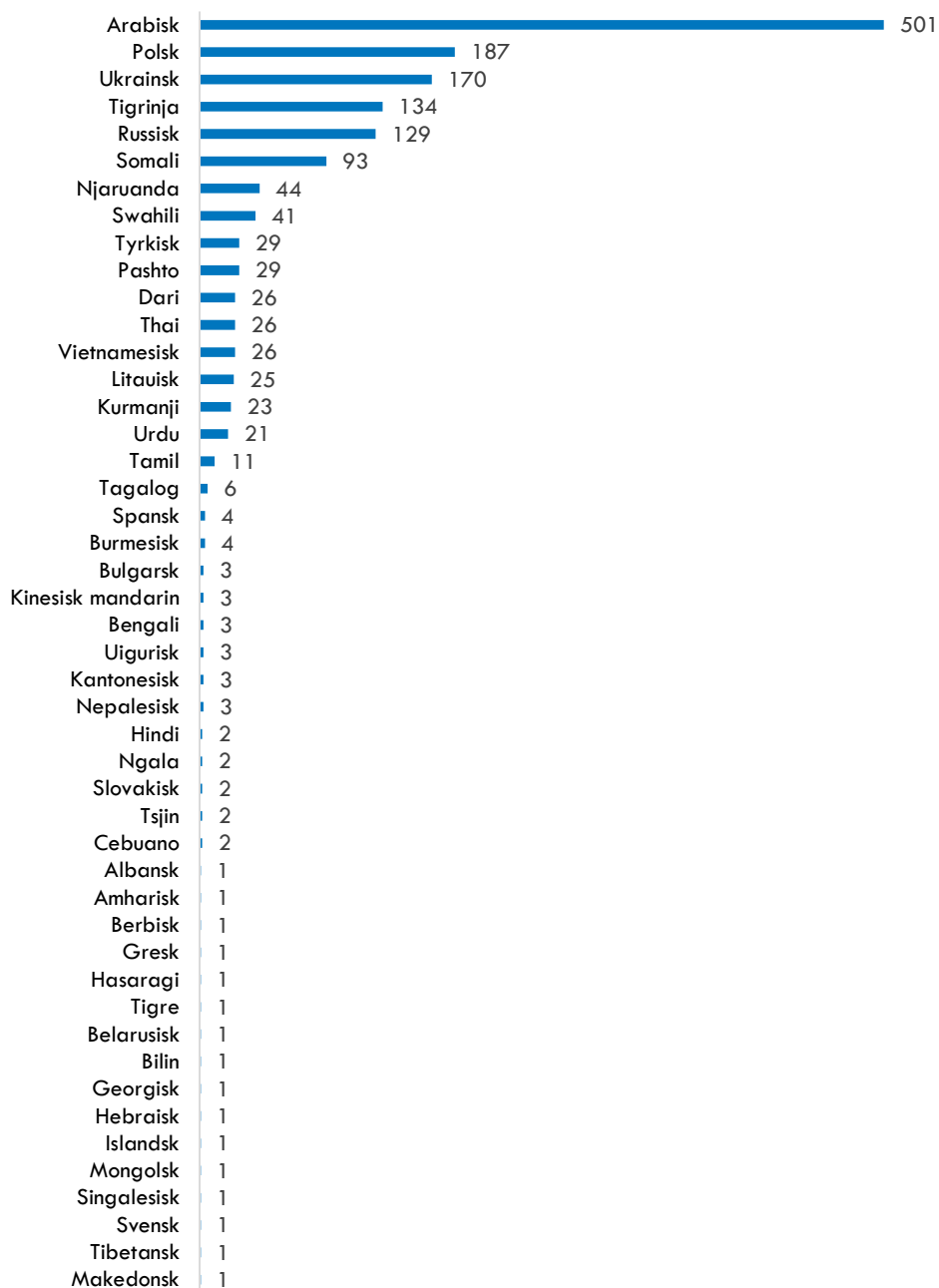

Kilde: Utfylt rapporterings skjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister. Behov for kvalifisering av tegnspråktolker er ikke beregnet, da dekningsgrad for tolkeoppdrag for døve, hørselshemmede og døvblinde følger egen definisjon, og oppdrag per kvalifisert tolk ikke tilsier et kvalifiseringsbehov konsistent med det som er beregnet for talespråkene i figuren.

4.2.2 Rangering av underdekning for nivå A-D

Dersom alle oppdrag på hvert språk skulle blitt utført av tolker med tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (nivå A-D), finner vi totalt 535 288 tolkeoppdrag som ikke kan dekkes, som utgjør omtrent 54 prosent av totalt antall oppdrag i 2022 (Figur 4-3). Arabisk er naturligvis en stor driver for underdekning også i denne spesifiseringen, hvor vi finner omtrent 172 606 oppdrag som ikke kan dekkes, som er tilnærmet 32 prosent av alle oppdrag som ikke kan dekkes med kvalifisert tolk. Polsk får over en dobling i oppdrag som ikke kan dekkes når vi endrer tolkenes minimumsnivå fra E til D. I Nasjonalt tolkeregister er det i dag oppført 69 tolker med kvalifikasjonsnivå D eller bedre på polsk. Dersom alle oppdragene på polsk skulle blitt dekket av en tolk med kvalifikasjon D eller bedre, måtte vi ha sett ytterligere 187 kvalifiserte tolker. Selv om behovet for nye kvalifiserte tolker er stort på enkelte språk, krever 29 av de underdekkede språkene fem eller færre nye kvalifiserte tolker på nivå D eller høyere for å oppnå full dekning på dette nivået.

Figur 4-3: Språk som bør prioriteres til tolkeutdanning – anslag på dekningsunderskudd (antall tolker) per språk med minimum tolkeutdanning og/eller statsautorisasjon (A til D)

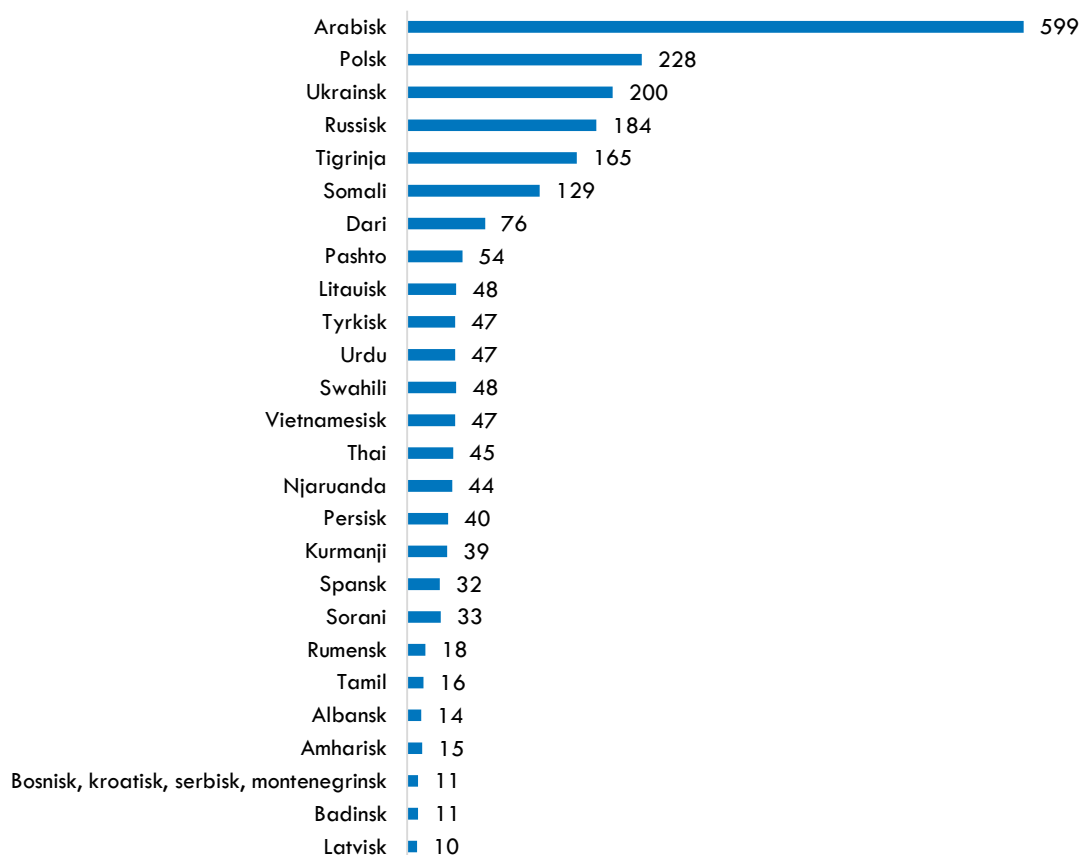

Kilde: Utfylt rapporteringsskjema og uttrekk fra Proweb, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

4.2.3 Rangering av underdekning for nivå A-C

Dersom alle tolkeoppdrag skal kunne utføres av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon, finner vi at det er totalt 791 784 udekkede tolkeoppdrag (Figur 4-4). Dette utgjør omtrent 80 prosent av alle oppdrag i 2022. Litt forenklet er det behov for omtrent 2 325 tolker med kvalifikasjonsnivå C eller bedre for å kunne dekke alle oppdrag. Med ytterligere 2 325 tolker med kvalifikasjon C eller bedre, fordelt etter behovet for hvert enkelt språk, kunne alle oppdrag blitt utført av tolker med bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (kvalifikasjon C eller høyere). Polsk er, som i den foregående beregningen, det språket etter arabisk med størst omfang av udekkede oppdrag. For at alle oppdrag på arabisk, polsk og ukrainsk skulle blitt dekket av tolker med minimum kvalifikasjonsnivå C, ville det kreve henholdsvis 599, 228 og 200 flere tolker på disse språkene.

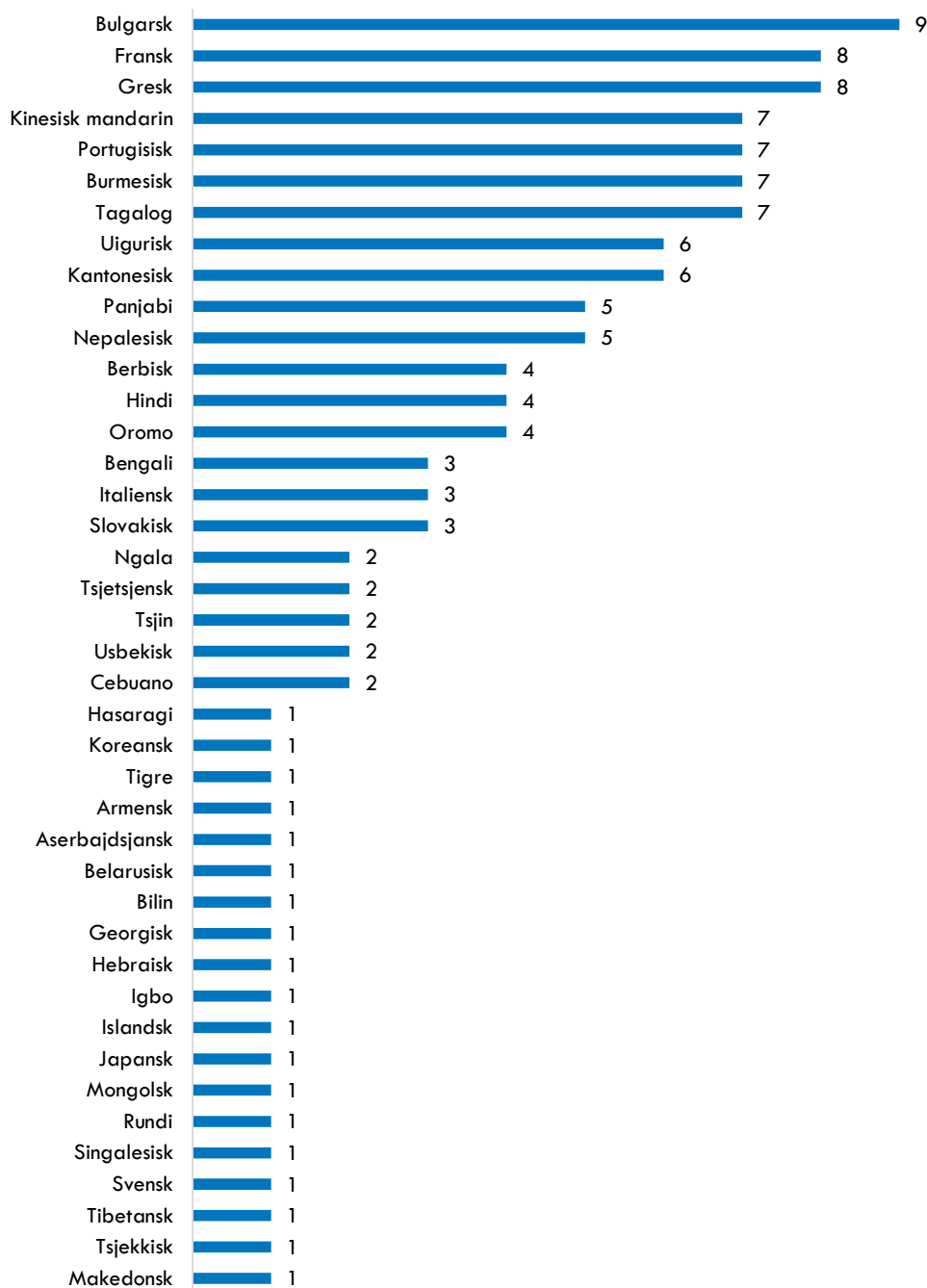
Figur 4-4: Språk som bør prioriteres til bachelorutdanning og statsautorisasjonsprøven – anslag på dekningsunderskudd (behov for 10 eller flere nye tolker) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå bachelor i tolking og/eller statsautorisasjon (A til C)

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

I Figur 4-4 viser vi de språkene som krever færre enn ti nye kvalifiseringer av tolker for å kunne oppnå full dekning. Det er så mange som 19 språk som trenger én ekstra kvalifisert tolk for å kunne dekke oppdragsmengden.

Figur 4-5: Språk som bør prioriteres til bachelorutdanning og statsautorisasjonsprøven – anslag på dekningsunderskudd (antall tolker færre enn 10) per språk med minimum kvalifikasjonsnivå A til C

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.

5. Bruk av fjerntolking

I dette kapittelet beskriver vi offentlige organers bruk av fjerntolking og fremmøtetolking. Funnene bidrar til å gi en indikasjon på offentlige organers bruk av fjerntolking og etterlevelse av tolkelovens § 8 om bruk av fjerntolking.

Tolking i offentlig sektor kan skje på ulike måter. Tolkeoppdrag kan gjennomføres ved fremmøtetolking, skjermtolking eller telefontolking:

- Fremmøtetolking brukes om tolker som er fysisk til stede i kommunikasjonen mellom en offentlig tjenesteperson og innbyggeren med behov for tolk.
- Skjermtolking og telefontolking brukes ofte om hverandre i den felles samlebetegnelsen fjerntolking. Felles for tolking via skjerm og tolking via telefon er at tolken ikke er fysisk til stede i samme rom som den offentlige tjenestepersonen og/eller innbyggeren med behov for tolk.
 - Skjermtolking innebærer at tolken har lyd- og bildekommunikasjon med partene.
 - Telefontolking innebærer at tolken tolker over telefon, og har kun lydkommunikasjon med minst én av partene.

Figur 5-1: Oversikt over hvordan tolkeoppdrag ble gjennomført i 2022

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer og beregninger for 2020 utført av Agenda Kaupang.

Telefontolking var den mest utbredte tolkemethoden i 2022, og sto for 67 prosent av alle oppdragene. Fremmøtetolking utgjorde 31 prosent, mens skjermtolking stod for 2 prosent av den totale oppdragsmengden. Selve gjennomføringen av tolkeoppdragene varierer mellom ulike de ulike formidlerne. Det er mer vanlig å formidle oppdrag gjennom telefontolking blant private formidlere (83 prosent) enn kommunale tolketjenester (55 prosent). Motsatt er det en mindre andel tolkeoppdrag som gjennomføres med tolken fysisk til stede blant private tolkebyrå (16 prosent) sammenlignet med kommunale tolketjenester (41 prosent). Også for tolking via skjerm er oppdragsandelen for private tolkebyrå lavere (1 prosent), sammenlignet med kommunale tolketjenester (5 prosent).

Samlet sett har utviklingen i fordelingen av tolkeform fra 2021 til 2022 gått i motsatt retning av det den gjorde fra 2020 til 2021 og fra 2019 til 2020. Andelen fremmøtetolking har økt sammenlignet med de foregående årene, mens andelen fjerntolking har gått ned. Denne utviklingen kan til dels komme av at samfunnet ikke lenger i like stor grad preges av koronarestriksjoner. Under koronapandemien ble det innført strenge smittevernstiltak knyttet til fysisk interaksjon. Restriksjonene gjorde også at en del tolker og tolkeformidlere måttet bruke alternative tolkeformer, og fra 2019 til 2020 ble andel tolkeoppdrag med fremmøte redusert fra 57 prosent til 34 prosent. I samme periode økte andel telefontolking fra 42 til 64 prosent, og andel skjermtolking økte fra 1 til 2 prosent. Denne utviklingen fortsatte i 2021, og sammenlignet

med 2019 ble andelen fremmøtetolking blitt redusert med omtrent 35 prosentpoeng.¹² (Agenda Kaupang, 2021).

Tall for 2022 viser at omfanget av telefontolking har blitt redusert i takt med at fremmøtetolking har økt, sammenlignet med 2021. Endringene i modalitet som fremgår av denne rapporten indikerer at valgene for hvordan tolkeoppdrag gjennomføres er i endring. Det kan skyldes den nye tolkeloven, men er sannsynligvis i stor grad relatert til pandemien og nedstengningen som samfunnet nylig har vært gjennom. For å kunne utvikle målrettede tiltak og retningslinjer på området, vil det være nyttig å monitorere offentlige organers faktiske forbruk av fjerntolking også i årene framover. Dette vil kunne bidra til å si noe om den observerte vridningen fra telefontolking mot fremmøtetolking kan tilskrives forhold ved tolkemarkedet (for eksempel innføring av ny tolkelov) eller om vridningen skyldes andre ekstraordinære hendelser og forhold i samfunnet.

¹² Agenda Kaupang, 2021. *Tolking i offentlig sektor 2020*, Oslo: Agenda Kaupang

Vedlegg A

Tabell A-1: Liste over alle språk og nøkkeltall i datautvalget for språk i 2022 som enten har kvalifisert tolk, gjennomført tolkeoppdrag eller både kvalifisert tolk og gjennomført tolkeoppdrag.

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Afar	48	0	-
Afrikaans	2	0	-
Akan	212	0	-
Albansk	8 613	34	253
Amharisk	6 410	34	189
Anuak	138	0	-
Arabisk	218 836	257	852
Armensk	93	4	23
Aserbajdsjansk	187	7	27
Atsjoli	32	0	-
Badinsk	3 565	21	170
Balutsji	2	0	-
Bambara	66	0	-
Belarusisk	79	1	79
Bengali	1 003	1	1 003
Berbisk	1 354	7	193
Bilin	272	2	136
Bosnisk/Kroatisk/Serbisk/Montenegrinsk	8 416	46	183
Bulgarsk	4 405	24	184
Burmesisk	2 216	6	369
Cebuano	399	1	399
Dansk	58	0	-
Dinka	195	0	-
Engelsk	7 129	95	75
Estisk	654	6	109
Finsk	386	13	30
Fransk	5 091	53	96
Fulansk	10	0	-
Ga	2	0	-
Ganda	72	0	-

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Gassisk	2	0	-
Georgisk	195	1	195
Gresk	2 663	10	266
Gujarati	13	0	-
Hasaragi	309	12	26
Hausa	27	0	-
Hebraisk	40	1	40
Hindi	1 280	7	183
Igbo	34	4	8
Indonesisk	144	0	-
Ingusjisk	5	0	-
Islandsk	178	6	30
Italiensk	1 521	15	101
Japansk	170	4	42
Kantonesisk	1 755	7	251
Karen	529	0	-
Katalansk	3	0	-
Khmer	260	0	-
Kinesisk mandarin	6 259	32	196
Koreansk	320	2	160
Kurmanji	13 776	30	459
Lao	10	0	-
Latvisk	3 522	14	252
Litauisk	22 730	62	367
Lulesamisk	2	0	-
Makedonsk	248	3	83
Malayisk	30	0	-
Mandingo	184	0	-
Mongolsk	48	2	24
Nederlandsk	764	18	42
Nepalesisk	1 384	5	277
Ngala	617	2	308
Njaruanda	14 891	14	1 064

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Nordsamisk	106*	12	9
Norsk skriveolking	7 000	46	152
Norsk tegnspråk	52 000	561	93
Nuer	1 822	0	-
Oromo	1 687	9	187
Panjabisk	1 508	29	52
Pashto	19 716	37	533
Persisk	18 222	101	180
Polsk	88 268	199	444
Rohingya	675	0	-
Romanes	29	0	-
Rumensk	9 866	68	145
Rundi	293	11	27
Russisk	74 836	166	451
Singalesisk	111	2	55
Slovakisk	1 862	6	310
Slovensk	45	0	-
Somali	55 630	111	501
Sorani	14 636	76	193
Spansk	18 836	74	255
Susu	11	0	-
Svensk	213	1	213
Swahili	16 243	21	773
Sørsamisk	0*	2	-
Tadsjikisk	6	0	-
Tagalog	2 306	10	231
Tamil	6 792	17	400
Telugu	5	0	-
Thai	15 820	31	510
Tibetansk	91	1	91
Tigre	309	1	309
Tigrinja	58 403	62	942
Tolking for døvblinde	14 000	76	184

Språk	Antall oppdrag (estimert)	Antall kvalifiserte tolker A-E	Oppdrag per tolk
Tshiluba	2	0	-
Tsjetsjensk	673	9	75
Tsjin	602	1	602
Turkmensk	30	0	-
Tyrkisk	20 962	72	291
Tysk	2 487	24	104
Uigurisk	1 832	7	262
Ukrainsk	69 213	102	679
Ungarsk	1 258	21	60
Urdu	19 658	49	401
Usbekisk	670	4	167
Vietnamesisk	16 617	41	405
Volof	107	2	54
Yoruba	5	0	-
Zaghawa	6	0	-

Kilde: Rapporteringsskjema utfyllt av kommunale tolketjenester og private tolkebyråer, samt oppføringer i Nasjonalt tolkeregister.
***Dekningsgradsanalysene inkluderer ikke samiske språk som følge av mangelfullt informasjonsgrunnlag. Vi vil trolig kunne støtte oss på funn fra arbeidet ved Samisk høgskole i neste års rapportering.**